

Jätkusuutlik Hiiumaa

Kaire Vannas: talu hakkasime pidama kogemata

KÄROLYN KIVISTIK

vallavalitsuse avalike suhete spetsialist

„Jätkusuutlik Hiiumaa” on artiklisari, kus tutvustame UNESCO programmialal „Inimene ja biosfäär” toimetavaid Hiiumaa ettevõtteid, kes majandavad saare hoiatud elukeskkonnas loodusega kooskõlas.

Kaire ja Tiit Vannase Lepaniidi mahetalus kasvavad kitsed ja lambad, kellelt saadakse piima, liha ja villa. Lisaks on Vannastel väike köögiviljapõld. Talu pidama hakkas pere Kaire sõnul aga kogemata.

Talupidamist alustasid Kaire ja Tiit 2004. aastal, kui neil õnnestus ära osta kodu kõrval olev suur laut. Kaire naljatles, et talupidamist alustati kogemata: „Kõik läks nagu lumepall veerema ja siin me nüüd siis oleme.”

Lepaniidi talu on algusest peale olnud mahetalu. Aasta peale talupidamise alustamist võtsid Kaire ja Tiit end maheragistis arvele. Kaire tõdes, et ega nad tol ajal eriti teadnudki, mida mahedaks olemine täpselt tähendab, kõik tundus justkui tavaline ja loogiline. Praegu leiab ta, et mahetaluna on paaberimajandust küll palju, aga sellega saab hakkama.

Iseõppija

Lepaniidi talus on praegu sadakond lammast, suvel veelgi rohkem, sest siis lisanduvad talled. Kitsi on 35 ringis. Lisaks kasvatavad Kaire ja Tiit 0,25 hektaril köögivilju.

Kaire toodab ise kitsepiimast juustu, jogurtit, määreid ja karamellimaist. Juustu hakkas ta tootma esmalt oma tarbeks, aga ajapikku tuli juustuosovijaid juurde.

Lepaniidi mahetalus kasvavad lisaks lammastele ka kitsed, pildil koos perenaise Kaire Vannasega. Foto: Kärolyn Kivistik

Väikesteid vihjeid, kuidas ja mida teha, on Kaire saanud siit-sealt, aga enamasti on ta toot-

miseni jõudnud siiski iseõppimise teel. Koolitustel on tal õnnestunud käia kahel korral:

kolm aastat tagasi Olustveres kitsepiimast toodete valmistamise kursusel ja aastaid ta-

gasi Suuremõisas toimunud koolitusel.

Kits laenuks

Kitsed tulid Lepaniidi tallu juhuslikult. Kaire sõnul oli talvisel ajal lambatalledele piima juurde vaja, sest poegimisperioodil on ikka neid lambaid, kellel vähe piima või udarapõletik. „Kuna mahedana ei tohi piimapulbrit kasutada, sest mahedat piimapulbrit ei ole, siis variant on mingi muu piim,” selgitas Kaire.

Tema sõnul pole lehmapiim kõige sobivam, mida lambatalledele anda. Kitsepiim on koostiselt sarnasem, kuigi rasvasisaldus on poole väiksem kui lamba enda piimas, aga muude ainete poolest sobib see lambatallele hästi.

Kaire laenaski ühe kitse ja avastas, et kitsepiima on päris hea ka ise juua. „Siis tuli üks kits ja seejärel juba teine, kolmas ja neljas ning nad paljunesid,” rääkis ta.

Teeb nii hästi kui oskab

Küsimusele, kas Lepaniidi talul on aastate jooksul välja kujunenud mõni hitt-toode, vastas Kaire, et inimestele meeldivad erinevad asjad: „Mõned tulevad mandrilt ja ostavad mitu purki karamellimaist, sest see meeldib neile väga. Teised tahavad jälle juustu.”

Lepaniidi talu tooteid saab soetada nende koduvärvast talupoest. Kaire sõnul leiab nende juustu ka Kärklase Meereagentuuri poest ja Tallinnas Hiiumaa Saatkonnast ning ka veebipoest pood.hiiumaa.ee.

Kaire sõnul laienemisplaan neil oma talu ja ettevõtmistega praegu pole: „Katsume pigem teha neid asju, mida ma juba teen, nii hästi kui oskan, et needki järje peal hoida.” Kaire sõnul tegeleb ta juba praegu nii mitme asjaga, et kui veel laieneda, jääb ajast puudu.

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Richard Härmson
Simon Suislepp
Hiio Oago
Hugo Volens
Teodor Jõgi
Miine Martin
Berit Loomus
Sofia Ottens
Aurora Reede
Sofi Romanov
Sära Villiste
Iti Marleen Tasuja
Hanna Stranberg

Õnnitleme vanemaid!

Tunnustused eakatele

Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo tänas eakate päeval, 1. oktoobril vanemaealisi, kes on aktiivselt panustanud kohaliku elu edendamisse ning mänginud kogukonnas positiivset rolli. Kokku pälvivad tunnustuse 50 inimest üle Eesti, Hiiumaalt Aare Ristimägi ja Maie Holtsmann.

Tunnustuse pälvivad aktiivsed vanemaealised, kelle hulgas on endisi õpetajaid ja koorijuhte, rahvamaja juhatajaid, malevajuhtendajaid, aktiivseid kohaliku elu eestvedajaid, erivajadusega inimeste hooldajaid, inimesi, kes andsid eakatele kriisi ajal Zoomi keskkonnas inglise keele tunde, samuti mitmeid vabatahtlikke.

Sel aastal saadeti kõigile tunnustuse pälvinutele koju kingitus: ministri tänukiri ja Eesti ettevõtjate käsitöömeened.

Tunnustuse osaliseks said ka Aare Ernes ja Tõnu Otason, kellele Eesti pensionäride ühenduste liidu juhatuse aseesimees Ago Kokser andis üle tänumedali Eesti iseseisvuse taastamise 30. aastapäeva puhul. Autasuga tunnustab liit inimesi, kes osalesid pühendunult poliitilistes protsessides, mis viisid Eesti vabariigi taasiseseisvumise väljakuulutamiseni.

Perearstid kutsuvad vaktsineerima

Perearstid vaktsineerivad koaroonavastu alates 27. oktoobrist nii esimese, teise kui ka tõhustusdoosiga. Samuti on üle 65aastastel võimalik saada tasuta gripivaktsiini.

Uuringud on näidanud, et aja jooksul nii vaktsineerimise kui läbipõdemise teel saadud immuunsus nõrgeneb, eakatel rohkem ja kiiremini kui alla 65aastastel. Seetõttu soovitatatakse kõigil vähemalt 65aastastel, kel on esmasest vaktsineerimiskuurist praeguseks juba enam kui kuus kuud möödas, teha Covid-19 vaktsiini tõhustusdoos.

Teistel vaktsineerimiskuuril läbinud alla 65aastastel inimestel kiiret vajadust tõhustusdoosi järele ei ole, sest neil on Covid-19 raske kulu risk üldjuhul väike.

Alates 18. eluaastast võib immunoprofülaktika ekspertkomisjoni hinnangul tõhustusdoosiga vaktsineerimist võimaldada üldjuhul mitte varem kui kaheksa kuu möödumisel esmasest vaktsineerimiskuu läbimisest, arvestades ka teisi riskifaktoreid. Covid-19 läbipõdenud ja ühe või kahe doosiga vaktsineeritutele või korduvnakatunutele

pole tõhustusdoos praeguste teadmiste põhjal vajalik.

Koroonavaktsiini tõhustusdoose hakatakse pakkuma ka tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusvaldkonna töötajatele alates kuuendast kuust pärast esmasest vaktsineerimiskuu lõpetamist.

Vaktsineerimiseks tuleb võtta ühendust perearstikeskusega. Kui vajate koroonavaktsiini asjus nõustamist või teil on lisaküsimusi, soovitage konsulteerida oma perearstiga või helistada perearsti nõuandeliinile 1220 või 634 6630.

Eesti Perearstide Selts

27. OKTOOBER - 5. NOVEMBER

PEREARSTID: TULE VAKTSINEERIMA!

Vaata vaktsineeri.ee

PANE AEG KIRJA!

Vallavalitsuse istungitelt

● Sõlmitakse leping OÜga Projektibüroo Villalao rekonstrueerimisprojekti koostamiseks summas 15 870 eurot, lisandub käibemaks.

● Antakse vallale kuuluv Vabrikuväljak 4 kinnistu (pindala 2456 m², ühiskondlike ehitiste maa) otsustuskorras tasuta kasutusse MTÜ-le Säästva Renoveerimise Infokeskuse Saarte Ühendus viieks aastaks lepingu sõlmimisest. Hoone hooldamiseks, parendamiseks ja renoveerimiseks tehtavad kulud kannab hoone kasutusele võtja.

● Sõlmitakse leping OÜga United Capital konteinersoojaku soetamiseks Palukülla summas 12 472 eurot, lisandub käibemaks.

● Sõlmitakse ASiga Swedbank Liising liisinguleping hinnaga 15 126 eurot: auto omandamiseks ja Käina osavalla kasutusse andmiseks. Maksete periood on 60 kuud ja sissemakse 10% vara hinnast. Igakuine liisingumakse on 235 eurot ja 58 senti.

● Anti nõusolek OÜ-le Hiiumaa Jäätmejaam piirdeaia ehitustöö tellimiseks summas 17 421,80 eurot, lisandub käibemaks.

● Tunnistati riigihankes „Kärdla linna tänavate ja teede talihooldus 2021–2022” edukaks ASI Tariston majanduslikult soodsaim pakkumus maksumusega 83 620 eurot, lisandub käibemaks.

● Kinnitati Palade loodushariduskeskuse nõukogu koosseis: Pühalepa osavalla esindaja Liili Eller, Palade põhikooli direktor

Antti Leigri, Kärdla põhikooli õppealajuhataja Liisi Mäeumbaed, Emmaste lasteaia juhataja Liina Lepamaa, biosfääri programmiala spetsialist Lia Rosenberg.

● Kooskõlastati Hiiumaa spordikooli struktuur: direktor, üldkehaline ettevalmistus, kabe, kergejõustik, purjelauasõit, purjetamine, orienteerumine, ratsutamine, jalgpall, korvpall, võrkpall.

● Kinnitati Hiiumaa spordikooli koosseis tagasiulatavalt 1. septembrist 2021. Direktor ja treenerid: üldkehaline ettevalmistus, kabe (0,17 töökohta), kergejõustik (0,6 töökohta), purjelauasõit – maist septembrini, purjetamine (maist septembrini 2,5 töökohta, oktoobrist aprillini üks töökoht), orienteerumine, ratsutamine (2 töökohta), jalgpall (2,25 töökohta), korvpall (2 töökohta) ja võrkpall (2 töökohta).

● Kinnitati alates 11. oktoobrist Kärdla kultuurikeskuse juhatajaks Aivi Telvik.

● Kehtestati alates 1. oktoobrist asutuse Hiiumaa Sport teenuste hinnad.

● Kehtestati alates 1. jaanuarist 2022 Käina spordikeskuse teenuste hinnad.

● Kehtestati Sõru muuseumi piletihinnad: täiskasvanud 3 eurot, õpilased ja pensionärid 2 eurot, perepilet 7 eurot, grupipilet alates 10 inimesest 2 eurot /inimene. Neid hindasid ei rakendata eelkooliealistele lastele, Hiiumaa valla põ-

hikoolide ja Hiiumaa gümnaasiumi õpilastele, represseeritutele ja ICOMi liikmetele. Giiditeenuse hinnad: eesti keeles 10 eurot/tund, võõrkeeles 15 eurot/tund. Tasuta külastuspäevad: rahvusvaheline muuseumipäev 18. mai ja Euroopa merenduspäev 20. mai.

● Muudeti Hiiumaa vallavalitsuse korralduse nr 657 „Emmaste osavalla asutuste ruumide ja teenuste kasutamise hinnakirja kehtestamine” punkti 1.9.1.3: ööbimine noortekeskuses 10 eurot/inimene/öö, sisaldab kõogi kasutamist ja pesemisvõimalust.

● Sõlmitakse OÜga Arhitekt Must lepingu lisa Kärdla põhikooli täiendavaks projekteerimiseks ehitusmahtude vähendamiseks maksumusega 12 000 eurot, lisandub käibemaks.

● Otsustati lubada Hiiumaa Spordil sõlmida leping OÜga Korrashoid sise- ja välikoristusteenuse saamiseks. Teenuse maksumus Hiiumaa spordikeskuse sise- ja välikoristusele on 26 715 eurot 58 senti, lisandub käibemaks.

● Otsustati toetada aasta isa 2021 tunnustusürituse korraldamist 1000 euroga.

● Korraldatakse avatud hakenenetlusega riigihange elektrienergia ostmiseks aastatel 2022–2024.

● Otsustati sõlmida leping OÜga Kirsi Turismitalu bussiootepaviljonide hankimiseks ja paigaldamiseks summas 9900 eurot.

● Otsustati sõlmida leping OÜga Mullaabi Käina spordikeskuse katlamajale puiduhakke ostmiseks 2021/2022. a kütteperioodiks. Teenuse maksumus on 30 eurot//Mwh, millele lisandub käibemaks.

● Otsustati kinnitada 2021. aasta I lisaeelarve alaeelarvete detailne jaotus.

● Otsustati sõlmida koostöökokkulepe mittetulundusühinguga Eesti Külaliikumine Kodukant riigihanke „Vabatahtlike kaasamise koostöömudeli rakendamine hooldekandesse tegevuste elluviimiseks alates 1. septembrist 2021 kuni 1. novembrini 2023.

● Määrati Hiiumaa vallavalitsuse kaudu kahe eestkostel oleva inimese eestkostjaks sotsiaaltööspsialist Kairi Priit.

● Kiideti heaks 10 hajaasutuse programmi projekti aruannet.

● Korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastati kaks kinnistut ja jäeti vabastamata üks kinnistu. Viimase puhul on esitatud taotluses kirjas, et kinnistut ei kasutata elukohana, küll aga külastatakse suveperioodil. Hooajaliselt kasutatava kinnistu puhul on võimalik korraldada jäätmevedu:

● ühismahuti kasutamisega – osavallavalitsusele esitatakse avaldus, et jäätmemahuti kasutatakse kellegagi ühiselt või mahuti kasutatakse ühiselt oma Hiiumaal asuva te kinnistutega;

● ettemakstud jäätmekotiga – ASilt Eesti Keskkonnateenused saab osta 150-liitrise kotti, mis viiakse ära kokkulepitud graafiku alusel;

● muutes Keskkonnateenusteiga sõlmitud lepingu väljaveo graafikut vastavalt jäätmete tekkimise perioodile, nt suveperioodil.

● Nõustuti Kärdla Metsa tn 12 (pindala 3183 m², elumumaa) riigi omandisse jätmisega riigi maareservina ja määrati katastriüksuse sihtotstarbeks sihtotstarbete maa.

● Otsustati seada isiklik kasutusõigus OÜ Elektrilevi kasuks Reigi küla Kootsaare tee L2 kinnistule (pindala 8279 m², transpordimaa) 10 kV pingega elektrimaakaabelliini ehitamiseks ja majandamiseks.

● Seati avaliku kasutamise ja tee hooldamise eesmärgil Hiiumaa valla kasuks isiklik kasutusõigus Kalana küla:

● Mere kinnisasjal kulgevale Kalana-Metsavahi teele – pindala 1998 m², pikkus 333 m, laius 6 m.

● Sääre maaüksusele kulgevale Kalana-Metsavahi teele – pindala 60 m², pikkus 12 m, laius 5 m.

● Viu kinnisasja koosseisus olev Viu maaüksusel kulgevale Kalana-Metsavahi teele – pindala 216 m², pikkus 36 m, laius 6 m.

● Otsustati muuta Hiiumaa vallavalitsuse 31. märtsi 2021 korralduse nr 180 „Vallavara koormamine isikliku kasutusõigusega” punkti 3 seoses Lõkke tee isikliku kasutusõiguse ala muutmisega.

● Otsustati seada isiklik ka-

sutusõigus OÜ Enefit Connect kasuks Männamaa küla Lõkke tee kinnistule (pindala 1343 m², transpordimaa).

● Otsustati anda nõusolek Haldi küla Seere kinnisasja (pindala 12,92 ha, maatulundusmaa) jagamiseks. Määrata jagamise tulemusel moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed alljärgnevalt:

● lähiaadress Seere, sihtotstarve maatulundusmaa 100%;

● lähiaadress Meistri, sihtotstarve maatulundusmaa 100%.

● Otsustati määrata eraisiku omandis oleva ehitise teenindamiseks vajalik maa riigimaa hoonestusõiguse seadmiseks: Kärdla Vabaduse tn 66, pindala: 2051 m², elamumaa, maa maksustamishind 1580 eurot, maal paikneb elamu.

● Anti projekteerimistingimused:

● Kalana küla Taga-Puumet- sa maaüksusel planeeringuala hoonestuslaadi ning arhitektuursete ja ehituslike tingimuste täpsustamiseks.

● Taguküla Ungri maaüksusele elamu ja abihoonete püstitamiseks.

● Aadma küla Helbi maaüksusele (katastritunnus 36801:001:1280) elamu püstitamiseks.

● Otsustati anda kaks kasutustuba:

● Hiiumaa spordikeskusele aadressiga Hiiumaa vald, Kärdla linn, Põllu tn 27.

● vee- ja kanalisatsioonitorustikule Kärdlas Nuutri tn 11/ Põllu tn 25/ Põllu tn 27/ Nuutri haljasala H1/ Nuutri tn T2/ Põllu tänav/ Põllu tn T2

Vali osavallakogude liikmeid!

24. oktoobrini oli võimalus esitada kandidaate osavallakogudesse ning nüüd on kandidaatide nimekiri avalik ja peagi tulevad valimiskoosolekud.

Uuel perioodil on Hiiumaa valla osavallakogud seitsme-

liikmelised ning sinna kuuluvad:

- kaks selles osavallas elavat valimistel enim hääli saanud kandidaati,
- osavallas registreeritud ja tegutsevate ettevõtjate esindaja,

- osavallas tegutsevate kodanikuühenduste või külavanemate esindaja,
- osavallas tegutsevate haridusasutuste hoolekogude esindaja,
- osavallas elavate noorte vähemalt 16aastane esindaja,

- osavallas elavate eakate vähemalt 65aastane esindaja.

Osavallakogu liikmeks võib olla inimene, kelle elukoht on rahvastikuregistri järgi osavallas ja kes on andnud osavallakogu töös osalemise nõusoleku.

KANDIDAADID			
● Osavallas registreeritud ja tegutsevate ettevõtjate esindaja			
Emmaste: Evelin Lehtsaar, Reimo Kapp, Priit Koff	Kärdla: Reet Kokovkin, Meelis Pielberg, Anu Pielberg	Emmaste: Anne-Mall Reinu, Kaie Pranno, Taaniel Rimmelg, Joosep Niit	
Kõrgessaare: Peep Lillemägi, Liana Vaino, Ene Reidma, Enn Randmaa, Toomas Saal	Pühalepa: Viktor Rõbtšenko, Ille Kivistu, Rita Tsarjov	Kõrgessaare: Robin Niidas, Vivian Tülp	
Kärdla: Martin Kagadze, Tanel Malk, Lembit Vainumäe	Käina: Ester Tammis, Margit Kääramees, Kauri Kiivramees, Tambet Toomemäe, Ingrid Purge	Kärdla: Elis Tisler	
Pühalepa: Argo Nurs, Ivo Lõppe, Aivo Pere	● Osavallas tegutsevate haridusasutuste hoolekogude esindaja	Pühalepa: Tõnis Villmäe, Getlin Juhe, Merje Reismaa, Maria Rimmelkoor	
Käina: Eha Brikker	Emmaste: Olav Ellermäe, Rait Ots	Käina: Elis Uusaja, Anna Lipp, Marilyn Tisler	
● Osavallas tegutsevate kodanikuühenduste või külavanemate esindaja	Kõrgessaare: Silja Laid, Liana Vaino	● Osavallas elavate eakate vähemalt 65aastane esindaja	
Emmaste: Hindrek Jõesaar, Anne-Mall Reinu, Priit Koff, Heli Üksik	Kärdla: Ave Vohu, Liis Soonik	Emmaste: Mati Nurs, Õie Aedma	
Kõrgessaare: Agu Kohari, Miko Malk, Harda Roosna, Niels-Peter Rattiste	Pühalepa: Kerstin Raav	Kõrgessaare: Ludmilla Träder	
	Käina: Reelika Köster	Kärdla: Urve Merendi, Jüri Ojasoo, Elle Üksik	
	● Osavallas elavate noorte vähemalt 16aastane esindaja	Pühalepa: Lea Tamjärv, Andres Onemar, Kalev Liit	
		Käina: Hannes Maasel	

VALIMISKOOSOLEKUD 1.–5. NOVEMBRIL			
1.–5. novembril toimuvad osavallakogu liikmete valimise koosolekud salajase hääletuse teel osavallamajades:			
1. novembril Emmaste vallamajas			
2. novembril Kõrgessaare vallamajas			
3. novembril Kärdla vallamajas			
4. novembril Pühalepa vallamajas			
5. novembril Käina vallamajas			
● Ajakava on kõikjal sama:			
KL 14 eakate esindaja valimine			
KL 15 noorte esindaja valimine			
KL 16 hoolekogude esindaja valimine			
KL 17 ettevõtjate esindaja valimine			
KL 18 kodanikuühenduste ja külavanemate esindaja valimine			
Noorte esindajat saavad valida kõik kuni 26aastased antud osavallas elavad noored ning eakate esindajat osavallas elavad vähemalt 65aastased eakad.			
Hoolekogu esindaja valivad piirkonna hoolekogude ühisel koosolekul hoolekogu liikmed.			
Ettevõtjate ja kodanikuühenduste/ külavanemate esindajat saab valida ainult juriidilise isiku seaduslik esindaja või ametlikult kinnitatud külavanem. Ühel juriidilisel isikul on üks hää.			
Igale osavallakogu liikmele nimetatakse asendusliige. Kui osavallakogu liige puudub kolmelt järjestikuselt osavallakogu koosolekult, peatatakse tema volitused ning osavallakogu liikmeks saab tema asendusliige. Osavallakogu volituste aeg on võrdne volikogu volituste ajaga.			

Ehitustööd algasid Kärdla põhikooli praeguse hoone taga õuealal. Foto: Kärolyn Kivistik

Kärdla põhikooli ehitustööd on alanud

Kärdla põhikooli uue hoone ehitus praeguse koolimaja õuel on alanud ning tööd kulgevad graafikus.

Kooli praegune õppehoone antakse ehitajale OÜ Ehitus5ECO üle 1. märtsil 2022 ja seejärel jätkuvad seal juba lammutustööd, et uue hoone ehitusele ruumi teha.

Kärdla põhikooli majandusjuhataja Andre Kroon ütles, et kolimisega tuleb algust teha veebruari teisest poolest.

„Kool on alustanud koostama plaani, kuidas õppetööd kevadel läbi viia. Hea on see, et meil on ettevalmistusteks aega neli kuud,” lausub direktor Margit Kagadze.

Hiiumaa valla arhitekt Kaire Nõmm lisas, et vallavalitsus ja kool valmistuvad juba varakult, et uus koolimaja õigeks ajaks valmis saaks:

„Ehitusplaanid oleme sättinud nii, et õppetöö uues hoones algaks 1. septembril 2022. Loodame, et heitlik ehitusturg ja materjalide tarneraskused meie plaani segama ei hakka.”

Kärdla põhikooli õppehoone terviklik lahendus ja nüüdisaegsed õppetingimused luuakse 2490 ruutmeetril. Uus koolimaja on planeeritud 340 õpilasele, sh 16 erivajadusega õpilasele, ja 60 töötajale.

Kärdla põhikooli arhitektuurne ja maastikuarhitektuurne lahendus leiti arhitektuurikonkursiga 2019. aastal. Võitjaks osutus arhitektibüroo Arhitekt Must võistlustööga „Asum”. Maastikuarhitektuurse lahenduse töös välja Kino Maastikuarhitektid ning sisearhitektuurse T43 Sisearhitektid.

Volikogu võttis vastu eelarvestrateegia

Hiiumaa vallavolikogu võttis septembrikuu istungil vastu valla eelarvestrateegia aastateks 2022–2025. Valla arengukaava peaesmärk on saavutada 10 000 elanikku Hiiumaal.

Põhitegevuse tulemi suuruseks on 2022. aastal planeeritud vähemalt 12% põhitegevuse tuludest, edaspidi 13–14%.

Kõige olulisem tuluallikas on üksikisiku tulumaks, mis moodustab üle 96% maksutuludest ja ligi kaks kolmandikku põhitegevuse tuludest. Tulumaksu laekumist mõjutavad muutused maksumaksjate arvus, sissetulekute muutuses ja riigi määratud eralduse suurus. Tulumaksu planeerimisel on arvestatud tulumaksu laekumise kasvuga: 2022. a 6%, 2023. a 4%, 2024. a 2% ja 2025. a 1%.

Kaupade ja teenuste müügitulud moodustavad põhitegevuse tuludest keskmiselt 13%.

Toetused on kavandatud praeguseid põhimõtteid arvestades, erandina on 2022. aastaks arvestatud üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus põhikooliõpetajatele.

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

- eelarvestrateegia perioodiks prognoositakse põhitegevuse kulud 2021. aasta oodatavate kulude baasil;
- antavad toetused tegevuskuludeks 2022. aastast jäävad samale tasemele;
- personalikulude üldiseks kasvuks on 2022. aastal 5%, mis on seotud õpetajate palga kasvu, miinimumpalga tõusu ja planeeritava palgatõusuga;
- muud kulud sisaldavad reservfondi, mille suurus sõltub prognoositud maksumuludest, moodustades nendest kuuni 1%.

Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult oma eelarve vahenditest. Lisavahendid on plaanitud saada projektitoetustest ja laenudest. Laenu kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantssuutlikkusega. 2020. aasta alguse seisuga oli vallalaene kogumahuks 6,4 miljonit eurot. Strateegia perioodil 2022–2025 on kavas võtta uusi kohustusi 7,9 miljonit eurot ja tasuda kohustusi 6,9 miljonit eurot.

Investeeringuobjektidest, mis on juba ka töös, on perioodil 2022–2025 suurim Kärkla põhikooli uue hoone ehitamine, Käina kultuurikeskuse renoveerimine ja Palade spordihoone rekonstrueerimine. Lisaks on plaanis Kärkla uue lasteaia ehitus ja Kärkla kultuurikeskuse uue hoone ehitus. Sotsiaalvaldkonna objektidest on strateegias Pargi 3 teine etapp, Hellamaa perekeskuse arendamine ja Tohvri hooldekeskuse laiendamine.

Volikogu võttis lisaeelarve vastu

16. septembril võttis volikogu vastu selle aasta esimese lisaeelarve.

Lisaeelarves on lisatud riigi toetusfond ja sihtotstarbelised laekumised. Eesti valitsus eraldas aprillis toetusfondi kaudu lisavahendeid 107 400 eurot. Vähendatud on omatulu seoses kevadel kehtinud koroonapiirangutega.

Põhitegevuse kuludes on korrigeeritud summasid vastavalt kuue kuu täitmisele ja tehtud ümberpaigutusi tegevusalade vahel.

Investeeringutegevuse eelarves on täpsustatud investeeringuobjektide maksumusi. Välja sai võetud Käina kultuurikeskuse ehitamine, kuna hanke tulemus osutus palju kallimaks ja uus hange plaanitakse läbi viia 2022. aastal. Samuti võeti välja Hellamaa perekeskuse ja Suuremõisa juustukoja kompleksi ehitamine, kuna sel aastal need ei teostu. Lisati vahendid Kärkla Villalao katuse rekonstrueerimiseks. Lisaks lisati eelarvesse 235 000 eurot riigi täiendavat investeeringutoetust, mis jagati kahe objekti vahel: Emmaste kooli ventilatsiooni ja Suuremõisa kaugkütetrassi ehitamiseks.

Hiiumaa spordikeskus on kasutamiseks valmis, välisväljakud valmimas. Foto: Häli-Herta Haavapuu

Hiiumaa spordikeskus avatakse kahepäevase spordipeoga

Hiiumaa spordikeskus on kasutamiseks valmis, avamispidu toimub 12. ja 13. novembril.

Uue spordikeskuse jõusaal ootab juba külastajaid, rühmatreeningud ja pallimängualade trennid on alanud.

„Kätte on jõudnud kauaoodatud hetk: Hiiumaa spordikeskuse avamisega algab uus ajastu Hiiumaa spordis,” ütles Hiiumaa spordikeskuse haldava asutuse Hiiumaa Sport juht Martin Lauri.

Novembri keskel peetaval kahepäevasel avamispeol on võimalus osa saada spordikeskuse ekskursioonidest ja tenniseturniirist ning kaasa elada korvpallilahingule, kus vastamisi lähevad Avis Utilitas Rapla ja BC Kalev Cramo. Lisaks saab tutvuda erinevate aladega, mida spordikeskuses harrastada.

„Võimas, kuidas unistus maakondlikust spordihallist mõne aastaga sellisel kujul teoks saab,” rõõmustas Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja. Ta lisas, et spordikeskus annab võimsa tõuke saare spordielule, kuid kindlasti on sellel ka laiem mõju, mis avaldub näiteks Hiiumaa külastuste arvu kasvus.

Hiiumaa spordikeskus on kolmekorruseline ja 6000 ruutmeetril: majas on täismõõtmelise korvpalliväljak ning kolme väljakuga tennisehall. Kasutada saab nüüdisaegset jõusaali, kergejõustikuala, osaleda rühmatreeningutes ja harras-

Hiiumaa spordikeskuse jõusaal. Foto: Häli-Herta Haavapuu

tada sisetingimustes jooksutrenni 60meetrisel rajal. Lisaks on hoones koht leidnud noortekeskus, spordilaagritest osavõtjaid ja võistlejaid majutav hostel ning helistuudio.

Spordikeskuse juures valmivad üsna pea välialad: kunstmurukat-

tega täismõõtmelise jalgpalliväljak, korvpalli ja võrkpalli väliväljakud, skate-park, kiiged ning mänguväljak.

Spordikeskuse arhitektuuri ja maastikuarhitektuuri lahenduse autor on arhitektibüroo Molumba

(võistlustöö „Mardikas”). Ehitab OÜ Ehitus5ECO.

Hiiumaa spordikeskus asub Kärklas aadressil Põllu 27. Keskus on avatud esmaspäevast reedeni kell 13–22 ning nädalavahetustel kell 10–20.

Soodustingimustel kasside steriliseerimise ja kastreerimise kampaania tuleb taas

Hiiumaa vallavalitsus, loomaarst Ly Kokla ja Hiiumaa loomakliinik korraldavad novembris soodustingimustel kasside steriliseerimise ja kastreerimise.

Emase kassi steriliseerimine maksab omanikule 50 eurot ja isa-

se kassi kastreerimine 30 eurot. Hiiumaa vallavalitsus paneb loomaomanikele südamele, et hoiame oma lemmikuid ning püüame ära hoida nende kontrollimatu paljunemise.

Kuigi isane kass poegi ilmale ei too, tuleks ta ikkagi kastreerida, et

vältida kodutute kasside kolooniate tekkimist. Viimased kaks aastat on näidanud, et huvi kasside steriliseerimise ja kastreerimise vastu on suur. 2019. aastal opereeriti 87 kassi, mullu 82 kassi.

Hoolime oma lemmikutest!

INFO

Täpsem info ja registreerimine loomaarsti juures:

• Loomaarst Ly Kokla, tel 522 8920

• Hiiumaa loomakliinikus, tel 5670 6709

Kõik on võimalik – tööta ja õpi!

PILLE-RIIN PERSIDSKAJA
Töötukassa Hiiumaa osakonna
karjäärinõustaja

Eesti aasta õppija hiidlane Tenno Lauri töötas politseisüsteemis 28 aastat ning õppis seejärel ümber hooldustöötajaks.

„Erialavahetus tulenes sellest, et suundusin 2019. aasta juunis väljateenitud aastate pensionile. Teatavasti saavad politseinikud 50aastaselt pensionile, kui neil on 20 aastat staaži. Mina olin paar aastat kauem,” rääkis Tenno Lauri.

Õppisite Haapsalu kutsehariduskeskuses aasta hooldustöötaja eriala. Kuidas tulite mõtte peale, et just see eriala valida?

„Mõte tuli sellest, et oli olnud palju kokupuuteid vanurite hooldamisega. Tõuke selleks andis elukaaslase nüüdseks lahkunud ema. Elukaaslane tegelikult andis ka vihje, nähes, kuidas ma tema emaga ümber käin ja teda kõiges abistan. Võimalik mõjutus võis ka olla, et töötasin juba meditsiinilise transpordi autojuhina Hiiumaa haiglas, kus on ka päris palju kokupuuteid selle valdkonnaga.”

Kuidas leidsite info, et pöörduda õpingutega seoses töötukassa poole?

„Vastus on lihtne ja konkreetne, tänu koolile. Ütlen ausalt, muidu ma seda teadnud ei oleks!”

INFO

Tööta ja õpi!

Töötukassa meede „Tööta ja õpi!” on mõeldud nii töötavatele kui ka töötutele inimestele, kel pole erialast haridust või kelle oskused on vananenud. Võimalik on minna kursustele või tasemeõppesse. Kui sul on mõttes õppima asuda, siis on soovitatav töötukassast uurida võimalusi. Väga positiivne, et ka koolid sellest teavitavad ja veebilehtedel on kirjas, kas vastav eriala on töötukassa poolt toetatav või mitte.

Tasemeõppes osalemise toetus

Töötukassa toetab nii töötotsijate kui ka töötavate inimeste õpinguid kutse- ja rakenduskõrghariduses või bakalaureuseõppes ning maksab paljudel juhtudel tasemeõppes osalemise toetust. Selle aasta alguses toetus töus ning on nüüd 292 eurot kuus. Nende erialade valik, mille omandamist töötukassa toetab, on lai, õppida saab üle Eesti.

Tööturukoolitus

Töötavale inimesele on koolitusel osalemine kõige lihtsam viis midagi juurde õppida. Töötukassa toetab ettevalmistamist ametitele, mida tulevikus on rohkem vaja ning millel ei ole piisaval hulgal sobivaid töötajaid. Koolituste valik on lai ning tasuta koolituste seas on ka selliseid, kus õpe on veebipõhine.

Sooviksid ka midagi uut õppida?

Kui ka sul tekkis huvi õppimise vastu, oled oodatud töötukassasse Kärklase Põllu tn 17, et arutada võimalusi ja kontrollida teenuse tingimustele vastavust. Nõustamisel saavad osaleda nii töötud kui ka töötavad inimesed ja see on kõigile tasuta.

Väga mugav on nõustamisel osaleda ka veebi vahendusel (MS Teamsi kaudu) või telefoni teel.

Endale sobiva aja saad valida kas e-töötukassast www.tootukassa.ee/tkauth/login või helistades osakonna telefonile 462 2365 või 5883 4351.

Inimene kogukonna heaks

Riina Lilleõis: „Minu töö toob kaasa palju positiivseid emotsioone”

Jätkame artiklisarja, kus tutvustame Hiiumaa avaliku sektori töötajaid ja nende tööd.

Riina Lilleõis on Hiiumaa vallavalitsuse perekonnaseisutoimingute ja personalispetsialist. Nagu ametinimetusi ütleb, koosneb tema töö kahest rollist – perekonnaseisuatmetniku töö ja personalitöö.

„Perekonnaseisuatmetniku töö seisneb eelkõige sündide registreerimises, abielude sõlmimises, vahel ka lahutamises, korduva te perekonnasündmuste tõendite väljastamises, elukohateadete menetlemises ja erinevates rahvastikuregistratoimingutes,” loetles Riina.

Personalitöö on Riina sõnul koostöö vallavalitsuse ja osavaldade teenistujatega: „Koostan töölepinguid, vormistan vallavanema käskkirju, vahel nõustan vastavalt oma oskustele tööõiguse küsimustes, hoolitsen selle eest, et töökeskkond muutuks paremaks. Soovin, et töötajad oleks õnnelikud. Alati see nii ei ole, aga püüdleme sinna poole.”

Veel täidab Riina töötervishoiuspetsialisti ülesandeid. „Lisaks muule igapäevatööle on minu eesmärk, et töötajad oleks terved. Tänapäeva kiire elutempo juures, kus tööd on palju, kannatavad paljud vaimse pingega all. Kõige väiksem asi, millega saan aidata, on olla kuulaja rollis.”

Võit riigikohtus

Riina on omavalitsussüsteemis töötanud juba 27 aastat. Ta usub, et on selle aja jooksul teinud palju pisiasju, mida otseselt küll esile tõsta ei saa, aga on sellega siiski nii mõnegi hiidlase elu mõjutanud. „Ma teenin vallakodanikke, olen nende teenistuses ja see ongi minu panus Hiiumaa heaks,” märkis ta.

Eredalt on Riinal aga meelest aastatetagune toonase Pühalepa valla kohtuvaidlus, kus jõuti riigikohtusse välja. Selle tulemusena tühistati kehtestatud üks seaduse paragrahv, mis puudutas õigusvastaselt võõrandatud vara kompenseerimist.

„Ühel hetkel lõpetati õigusvastaselt võõrandatud vara kompenseerimine, kuid meil oli veel avaldusi, mis vajasisid lahendust, ja inimestel oli õigustatud ootus oma va-

Riina Lilleõis. Foto: Károlyn Kivistik

ra hüvitamisele,” rääkis Riina. Koostolleaegse maanõuniku Eha Kivi ja advokaat Aurelia Koitveriga jõuti aga selleni, et seaduse paragrahv tunnistati põhiseadusevastaseks. „Loodan, et kõigi kodanike avaldused said tol ajal ka rahuldatud. See otsus ei olnud mitte ainult Hiiumaa vaid kogu Eestis jaoks oluline,” tõdes ta.

Valdade liitmine on ühendanud

„Minu töö toob kaasa väga palju positiivseid emotsioone. Eelkõige mulle endale, aga kindlasti ka teistele. Kui ma näiteks vaatan abielu sõlmimisel õnnelikku abielupaari – siis mis võiks veel kaunim olla, kui kaks teineteist armastavat inimest, kes minu kaasabil perekonna loovad. Või kui ma registreerin lapse sündi. Vane-

mad on oma lapsukese üle uhked ja mina rõõmus, et saan lapsele nime panna,” rõõmustas Riina.

Igapäevatöös pakuvad Riinale rõõmu kolleegid: „Meil on väga tore kollektiiv, toredad ühisüritused, kus saavad kokku vallavalitsuse ja ka osavaldade töötajad.” Tema sõnul hoidis enne valdade ühinemist igaüks oma valla poole, aga nüüdseks on saanud neist üks suur ja ühtehoidev seltskond.

Riina on rahul ja õnnelik, sest tal meeldib oma töö. Tema sõnul toob iga päev oma väljakutsed ja tegemist ei ole rutini tööga.

Unistab tseremooniade saalist

Juba neli aastat on perekonnaseisutoiminguid teinud Hiiumaal valla-

valitsus. Riina leiab, et kui vald sellega juba tegeleb, võiks olla ka üks ilus saal tseremooniade jaoks. „Praegu teeme kabinetipulmasid, aga selleks võiks olla üks väike ilus saalikene,” ütles Riina. Ta lisas, et inimeste soovil kasutatakse küll Pikka maja ja Suuremõisa lossi, ilusaid ruume, kus pulmi pidada, on Hiiumaal küll, aga sellegipoolest unistab ta, et ka valla võiks olla oma ruum, mis sobiks tseremooniade korraldamiseks.

Leidub ka väljakutseid

Suurimaks väljakutseks oma töös peab Riina seda, et ta üldse neli aastat tagasi perekonnaseisuatmetniku tööpakumise vastu võttis: „Kahtlusi oli palju. Kas saan hakkama, kas olen veel võimeline saja inimese ees seisma ja tseremooniat läbi viima või kas jaksan hakata uuesti õppima?” Kahtlustest hoolimata läbis Riina vajalikud koolitused ja sooritas eksamid.

Riina lisas, et tegelikult on väljakutse ka see, kui sätid laupäeval kõige ilusama ilmaga end riidesse, teed soengu pähe ning seisad siis 30kraadise kuumaga ilusas mereannas ja paned pruutpaari paari või lähed veebruaris kõige suurema tormiga randa, kus pruutpaar soovib abielu registreerida, kuigi vett pritsib näkku ja meri on põlvini. „Hoolimata ilmast, hoolimata ajast püüame tulla kõigi soovidele vastu,” ütles Riina.

Talvel tantsib, suvel naudib ilusat aeda

Talviti meeldib Riinale tantsimas käia, ta tegeleb rahvatantsuga. Kevad kuulub Riinal enamasti aiatööde peale. Suvel ta aiale väga palju ei panusta, pigem tunneb lihtsalt rõõmu ja naudib. Lisaks on Riina koos abikaasaga kirglik automatkaja. Nad püüavad võimaluse korral igal aastal kuskil kaugemal käia.

Pühapäeviti meeldib Riinale vaadata sarju, mis on hingele head: „Ma ei ole krimisarjade vaataja, mulle meeldivad pigem ilusad sarjad, kus on kaunid loodusvaated. Olen enda jaoks avastanud Taani telesarjad. Need on hästi helgetes toonides. Veel meeldivad mulle väga reisisaated.”

Kõige õnnelikum on Riina koos perega, oma laste ja lapselapsiga.

Tänupink Leida ja Erich Tõnismaale

Septembri lõpus avati Lauka söökla juures pink abikaasadele Leida ja Erich Tõnismaale.

„Õeldakse, et vanemaid ei saa valida, aga mulle tundub, et mul läks väga hästi. Sain sellised vanemad, kes ei panustanud ainult oma pere jaoks, nad nägid alati teisi inimesi,” ütles pingi avamisel Leida ja Erichi tütar, Hiiumaa muuseumi peavarahoidja Helgi Põllo. Helgi sõnul käis nende peres tihti erinevaid inimesi ja ta on kogu aeg näinud oma vanemate heasüdamlikkust, jagamist ja andmist, olid need siis kapsatimed või ilupuud.

Pink avati just Lauka söökla juures, sest selle paigaga olid Leida ja Erich tihedalt seotud. Lei-

da oli Lauka koolis õpetaja. Erich õppis Lauka koolis ja ehitas oma KEKi brigaadiga söökla.

„Me käisime koos emaga siia klaasi peale triipusid kleepimas, et oleks ilus ja uhke see uus maja,” meenutas Helgi. Lauka sööklas on peetud palju pulmi ja veidi vähem matuseid, Leida ja Erich olid nende korraldamisel suure südamega abiks.

Helgile õpetasid tema vanemad jagamise kunsti: „Mõnikord peame praeguses elus seda uuesti õppima hakkama – et me näeksime rohkem inimesi enda ümber ja meil jätkuks aega ja tahtmist neile ka oma aega anda. Aeg on väga väärtuslik, see liidab kogukonda, ühendab inimesi ja on väga suur väärtus.”

Tänupingi avamisel osalesid Tõnismaade tütar Helgi Põllo tüträtütre Heleni ja tema lastega. Foto: Liina Siniveer

HIIUMAA TÄNAB

AASTA ALUSTAJA 2020

OÜ By Dagö Lavendlitalu

Tunnustame kuni kolm aastat Hiiumaal tegutsenud ettevõtet uuendusliku idee või võimsa alustamise eest 2020. aasta tulemuste põhjal.

By Dagö OÜ on asutatud 5. veebruaril 2018. Ettevõtte põhitegevusala on lavendlipõhiste toodete tootmine ja müük. Taavi ja Birthe Liivandi rajasid Tubala külla lavendlipõllu, juulis 2018 sai mulda 20 000 taime. Juunis 2020 said nad mahetootja tunnistuse, mis annab teadmise, et ettevõtjad püüavad lavendlitalus olla võimalikult jätkusuutlikud ja keskkonnahoidlikud.

Lavendlitalu tegevus on uuenduslik Hiiumaa pigem traditsioonilises põllumajanduses. Alahinnata ei saa talu tegevuse mõju turismile ja turundusele – seda nii külastuskohana kui ka lavendlitoodetega. Hea on tõdeda, et tehakse aktiivselt tootearendust. Koostööd tehakse teiste Hiiumaa ettevõtjatega. Nii valmis juba esimesel tegevusaastal Gourmet' sool lavendli ja pohlaga. Peagi tuli müüki mõnus lavendli-kadakaseep Hiiu Ihuhoolduse kaubamärgi all. Lemmena mesindustalu tõi lavendlitalule appi 100 000 usinat töolist, kes aitavad sündida Eesti esimesel lavendlimeel.

Nende tooted jõudsid 2020 suvel koostööpartnerite vahendusel müügile mandrile.

Ettevõtte on aktiivselt osalenud muu hulgas Hiiumaa mainekujunduslikel üritustel, avatud talude päeval. Peamiselt ollakse tootmistalu, päris iga päev neid külastada ei saa. Tutvustades ennast, tutvustavad nad ka Hiiumaad ja saare võimalusi.

Vastates paar aastat tagasi Hiiu Lehe küsimusele, mis tõi kaks Tallinna noort koos pisikese tütreaga Hiiumaale, et rajada lavendlitalu, vastas Taavi naljatades, et nad soovivad pääseda ETV saatesse „Maahommik“. „Vaatame igal laupäeval „Maahommikust“ neid julgeid noori peresid, kes linnas otsad kokku tõmbavad ja loodusesse kolivad,“ rääkis Taavi. „Kui koht Hiiumaal leitud, mõtlesime, mis siin selle kahe hektari maaga teha.“ Esimese asjana seostusid neil Hiiu saarega lambad, aga loomadest ei tea kumbki eriti midagi. „Talvel mõtlesime, et mis kasvab kehvadel pinnasel ja tahab päikest, ning kui me eelmisel kevadel Prantsusmaal puhkamas käisime ja lavendlipõlde nägime, mõtlesime, et võiks ka proovida,“ rääkis Taavi. Üks oluline teema oli Birthe ja Taavi jaoks ka Eesti riigi 100. juubelpäev. „Mõtlesime, et kui midagi teha, siis just vabariigi juubeliaastal, et meist ka mingi märk maha jääks,“ lausus Birthe.

Birthe ja Taavi pole kumbki aiandust õppinud, nad alustasid istandiku rajamist nullist. Noored vaatasid Youtube'ist õpetusvideoid ja Juhani puukool, kus neile taimed ette kasvatati, on neid ka palju aidanud ning kaasa elanud. Nende teada Eestis teist nii suurt lavendlipõldu polegi. Põllul kasvab kaht sorti lavendlitaimi.

2019. aasta tunnustamistel oli ettevõtte kategooria Hiiumaa mainekujundaja nominent.

Ettevõtjaid ja vabakonna sädeinimesi tunnustati Suuremõisas

Hiiumaa ettevõtluspäeval, 7. oktoobril tunnustati Suuremõisa lossis Hiiumaa ettevõtjaid ja vabaihendusi. Üritusest sai osa võtta ka veebi vahendusel.

Ettevõtteid tõsteti 2020. aasta majandusnäitajate põhjal esile kümnes kategoorias. Hiiumaa vabakonna 2021. aasta parimaid tunnustati seitsmes kategoorias.

Lisalehest Hiiumaa Tänab saab lugeda, keda ja mille puhul esile tõsteti.

AASTA INVESTEERIIJA 2020

Hiiu Kalur AS

Võitja selgus 2020. aasta majandusnäitajate põhjal.

ASi Hiiu Kalur peamine tegevusala

on räime- ja kilupüük Läänemeresel. Kõrvaltegevusala on laevade remont Suursadamas ning püüniste ehitus ja remont. Hiiu Kaluril on viis kalalaeva.

2020. aastal soetati uus kalalaev Randi, mille kodusadam on Lehtma. Kokku investeeriti materiaalsesse põhivaradesse 1 227 800 eurot ja immateriaalsesse põhivarasse 224 700 eurot.

2020. aastal püüti kala kokku 11 298 tonni (2019: 14 891,2 tonni), sh kilu 6 876,5 tonni (2019: 8 655,3 tonni), räime 4 421,5 tonni (2019: 6 235,9 tonni).

31. detsembri 2020 seisuga oli ASil Hiiu Kalur 50 protsendine osalus ASis Läätsa Kalatööstus ja OÜs Soome Kalal. ASis Kajax Fishexport ja ASis Krapesk on 40 protsendine, OÜs Traaler 33 protsendine ja Eesti Kalapüügiühistus 20 protsendine osalus.

AS Hiiu Kalur (endise nimega AS Dagomar) on asutatud 1992. aastal. 2008. aastal ühines AS Dagomar oma emaetevõttega AS Hiiu Kalur ja viimase tütarettevõttega OÜ Kaleste. Pärast ühinemist jätkas ettevõtte tegutsemist ärinimega AS Hiiu Kalur. AS Hiiu Kalur on ASi Direct Consulting tütarettevõtte.

AASTA TEGU 2020

Tuuletorni avamine

Hiiumaa ettevõtjate liidu tunnustus tegevuse kohta, mis vähemal või suuremal määral mõjutab elu Hiiumaal ning Hiiumaa ettevõtlust.

Praktilisest vajadusest sündinud, et leida uus lahendus olemasolevale ehitisele, usaldades oma kõhutunnet, kaasates professionaale, eirates skeptikuid ning nähes tulevikupotentsiaali, valmis eurorahade toetusel ja valla eestvedamisel ehitis, millesarnast ei ole enne Hiiumaal nähtud.

Selle teo tulemusena rajatu on elavdanud piirkonna elu, loonud uusi töökohti ning viinud edasi nii Hiiumaa kui kogu Lääne-Eesti mainet turismi sihtkohana. Tuuletorni avamine on tunnustatud ka Lääne-Eesti parimaks turismiteoks.

AASTA TEGIIJA 2020

OÜ iWeld

Võitja selgitati välja 2020. aasta majandus-tulemuste põhjal.

OÜ iWeld meeskond väärtustab kõrget kvaliteeti ning häid kliendisuhteid.

Ettevõtte alustas tööd septembris 2017. aastal. OÜ iWeld pakub metallitööd projekteerimisest paigalduseni. Nad on partneriks mitmele ehitusettevõttele ja arendajale HQ-talade, treppide, piirete ja rõdude projekteerimisel, tootmisel ja paigaldusel. Nende toodete portfelli on lisandunud päikeseenergiat tootvate maaparkide täislahenduse pakkumine.

Lähtudes kliendi soovidest ja vajadustest, valmistavad nad erinevaid metallist treppe, rõdusid, piirdeid, aiameoduleid, prügimaju ja muid metallkonstruktsioone. Valmistatavatest toodetest teevad nad 3D-mudeli, mille klient saab enne tootmist üle vaadata.

OÜ iWeld on tunnustatud tiitliga eeskujulik ettevõtte 2019.

Hiiumaa tunneb rõõmu oma ettevõtete ja inimeste üle

HERGO TASUJA,
Hiiumaa vallavanema
asendaja

Kuigi viimaseid ringe tiksub 2021. aasta, vaatame tunnustamise mõttes tagasi 2020. aastale.

2020 oli tempokas, sisutihe ja täis ootamatuseid. Omavalitsuse poolt vaadates algas nelja endise valla Hiiumaa vallaks kokku kasvamisel juba kolmas aasta. Suuremad ühinemiskasvused olid selleks ajaks ületatud ning viis osavald oma pädevusega välja kujunenud.

Kindlasti mõjutas meid nii nagu ülejäänud Eestist ja maailma koroonakriis. Kohati isegi rohkem, kuna siis pandi Hiiumaa mõneks ajaks n-ö lukku.

Tervisekriis ei ole paraku ka nüüdseks lõplikult ületatud.

Positiivse poole pealt, ning siin oli koroonal samuti oma mõju, on Hiiumaa elanike arv kasvule pöördunud.

Mullu hiliskevadel avasime elamuskuse Tuuletorn, mis vedas edukat turismisuve ja aitas ka teiste turismiobjektide külastatavust kasvatada.

EAS on Tuuletorni valinud 2020. aasta parimate turismiedendajate sekka, näiteks koos Tallinki ja Lottemaaga. Pole paha seltskond.

Sügisel lõppes Kärkla keskväljaku kauaoodatud uuendamine – näeme, et inimesed, eriti lapsed ja noored, on selle omaks võtnud ja veedavad siin mõnusalt aega.

Hoogsalt edenes Hiiumaa spordikeskuse põhihoone ja tenniselli ehitus. Juba mainitud koroonaahtas riigi investeeringuotuse kaudu samuti kaasa. Varsti on spordikeskus täies mahus valmis.

Kõik see – ja need on vaid suuremad taristuobjektid – on hiidlaste elukeskonna veelgi paremaks muutnud. Teisalt toetavad need arendused kindlasti ka ettevõtlust.

Keskväljakule ja selle vahetusse ümburuse on hakanud elu koonduma. Oma lühikese eluea jooksul ei mäleta, kas seal on kunagi varem nii palju tootlustusvõimalusi olnud.

Spordikeskus toob siia kindlasti laagreid ja spordituriste, kes kasutavad ka muid teenuseid ehk toetavad saare majandust.

Kiikasin 10 aasta tagusesse aega. Siis pälvis aasta alustaja tunnustuse FIE Heli Hahndorf. „Ellu kutsuda Heltermaa käsitöömaja seisus, kus majanduse edasine käekäik pole teada, nõuab pealehakkamist ja sitkust,” öeldi tema kohta. Rõõm, et Helist on kümne aastaga saare kultuuri ja ettevõtluse lahutamatu osa kujunenud.

Ka aasta tegija ning investeerija 2010 ehk Vesset OÜ ja Dagoplast AS on jätkanud kindlal kursil ning ma ei kujutaks Hiiumaad enam ilma nendeta ette.

On hea tõdeda, et kuigi olemasolevate teenuste ning pidevalt tuleb uusi ideid ja arendusi, on mõned vaiad, mis püsivad ning millele saab pikas perspektiivis toetuda.

Samas tärkab iga aasta uusi idusid, millest kunagi tugev tammepuu sirgub.

Olen kindel, et ka nüüdsete tunnustatute seas on neid, kellele kümne aasta pärast Hiiumaad ette ei kujuta.

Koos ettevõtjatega tunnustame vabaühendusi ja sädeinimesi. Kui vald tugineb tegusatele ning saarele patriootlikele ettevõtjatele, siis Hiiumaa või üldse kogukond laiemalt just sädeinimestele.

Olen seda mitmel puhul öelnud, et suurim pluss mu praeguse ameti juures on võimalus kohtuda imelistel Hiiumaa inimestega.

Aitäh tunnustatavatele! Aga kiitus ka teile, kes te märkate ning kandidaate esitate. Uskuge, see on väga tähtis!

HIIUMAA SÕBER 2020

Osaühing Recado Meedia

Tunnustame initsiatiivikat ettevõtet või isikut, kes oma kogemuste ja teadmistega on panustanud Hiiumaa arengusse.

Ettevõtte on registreeritud 16. novembril 2006 ning tuli turule teenusega, mis Hiiumaal seni puudus. Tegevust alustas see järgmisel aastal ja pälvis kohe ka Hiiumaa ettevõtluse aasta alustaja tiitli. Tunnustamiseks esitanu kirjutas, et töötades enne lapsega koju jäämist Recado Meedias, nägi ta iga päev seda, kuidas Recado meeskond eesotsas Tennoga kogu südamest tahab oma head panust Hiiumaale anda.

Kui vähegi võimalik, on Recado Meedia meeskond alati leidnud lahenduse kliendi soovidele. Töö tehakse ära kiiresti, kvaliteetselt ja sõbralikult. Vahel ennast ületadeski, sest kipub ju olema ühel ajal palju üritusi ning võib juhtuda, et soovide esitamine jääb pea viimasele hetkele. Kuid kõik saab siiski tehtud. Nende moto on juba paljuütleb: „Sinu idee, meie teostus.”

Ettevõtte tipphooaeg on kevadel ja suvel, kui avatakse uusi firmasid ja toimuvad rohked suveüritused.

Novembris algab uus tõus ja enne jõule tellimuste maht uuesti kasvab.

Väikese koha ettevõtlusel on ka see eripära, et pole võimalik spetsialiseeruda kitsale alale.

OÜ Recado Meedia peamised tegevusalad on välireklaamide, näiteks reklaamtahvlite, vitriinide, vaateakende ja peoruumide dekoratsioonide, autodele ja bussidele paigaldatud reklaami jms kavandamine, teostamine ja paigaldamine; sündmustest videote tootmine; kliendi pildistatud fo-

tode tegemine, suurendamine ja valmistamine.

Kaupa saab osta ka e-poe kaudu. Et olla konkurentsivõimeline, on ettevõtte stabiilselt panustanud arendustegevusse ning vajaduse korral stabiilselt uuendanud tehnoloogiat.

HIIUMAA MAINEKUJUNDAJA 2020

Tõnis ja Reelika Kasemägi

Tunnustame ettevõtet, organisatsiooni või isikut, kelle tegevus on 2020. aastal märgatavalt suurendanud Hiiumaa nähtavust väljaspool, parandanud Hiiumaa mainet või toonud Hiiumaale tuntuks.

Tõnis ja Reelika Kasemägi – perekond nagu orkester. Nii saab iseloomustada neid kahte entusiastlikku inimest, kes on südameasjaks võtnud Hiiumaa asja ajamise selle parimas tähenduses. Nende kodu Soonlepas on justkui Leiutajateküla.

Tõnis Kasemägi ideest sündinud päikesemajade projekt pälvis rahvusvaheliselt huvi ning muu hulgas pälvis tunnustusüritusel Märka Leaderit 2.0 (sai keskkonnaministeeriumi eripreemia) hiidlaste päikesemaja, mis on Hiidlaste Koostöökoogu projektiga Off Grid välja töötatud ja mille loojad on insener Tõnis Kasemägi, Soonlepa Arenduskeskus, AS Landholder ja KJ Arhitektuuriruum OÜ.

Tõnis Kasemägi loodud eramaja, n-ö keramaja on toonud tuntuks Hiiumaale ja andnud põhjuse meie külalisi keskkonnasäästlikku

ja -teadlikku mõtteviisi tema juurde vaatama minna palju kordi.

Lisaks sellele on Reelika ja Tõnis Kasemägi rikastanud Hiiumaa kultuurisuve väga mitmekesiste ja kvaliteetsete üritustega, Soonlepast on kujunenud omamoodi kultuurimeka. Koos Reelikaga on nad juba pikki aastaid pannud kokku kultuuriprogramme, mis kutsuvad elamusi nautima nii kohalikke kui ka väljastpoolt tulijaid. Koostööd tehakse teatritega, muusikutega jne. Igasuvine programm on aukartustäratav.

Soonlepa on inspiratsioonikodu. Reelika kirjutatud raamat „Minu Hiiumaa” tutvustab hiidlast ja Hiiumaad kirjapanija vaatenurgast. See on huvitav lugemine paljudele. Kirja paneb ta oma mõtteid kogu aeg, et tähelepanekud elust enesest väljendama ainult pidama ei jääks.

Koos on nad inimesed, kes oma tegevusega on andnud palju kaasa Hiiumaa maine kujundamisele.

KOGUKONNA TEGIJA 2020

Hiiumaa vald, AS Jetoil ja Hiiumaa tarbijate ühistu – Kõrgessaare tankla ehitus

Tunnustame Hiiumaal tegutsevat sotsiaalset ettevõtet, mille tegevus on andnud 2020. aastal suure panuse saare kogukonnale.

Sotsiaalsed ettevõtted on ühiskondliku eesmärgiga organisatsioonid, mis kasutavad oma sihi saavutamiseks ettevõtlust. Lihtsamalt öelduna – sotsiaalsed ettevõtted müüvad oma tooteid või teenuseid eesmärgiga muuta maailma paremaks.

Selle aasta algusest, 18. jaanuarist on Coop Hiiumaa Kõrgessaare kaupluse parkla serval avatud Jetoili automaattankla, mis varust-

ab kõiki huvilisi 24 tundi ööpäevas bensiini ja diislikütusega.

Töö, mis selle nimel tehti, jäi aga 2020. aastasse. Kõrgessaare tankla valmis Hiiumaa valla, Hiiumaa tarbijate ühistu ja Jetoili koostöös. Vald ja ühistu sõlmisid koostöölepe selle kohta, et vald toetab kütusetankla rajamist 75 000 euroga ning ühistu leiab tanklale operaatori. Ühistu ja Jetoil omakorda sõlmisid koostöökokkuleppe, mille alusel rajas Jetoil tankla ja edaspidi müüb seal

kütust. Tankla kogumaksumus on 130 000 eurot, millest vald panustas 75 000 eurot, ühistu aga soetas ligi 8500 euroga kinnistu, millele tankla rajati. Tankla omanik on Hiiumaa tarbijate ühistu, Jetoiliga sõlmitud koostöölepingu tähtaeg on kümme aastat.

Tankla vajadusest on Kõrgessaare osavallas kaua räägitud. Näiteks Kõpu poolsaare tipus asuvast ja kiiresti kasvavast Kalana külast asusid seni lähimad tanklad üle 40 kilo-

meetri kaugusel Kärldas, Emmaste tankla u 30 kilomeetri kaugusel. Et Kõrgessaare alevikust Kärldasse kütuse järele minna, on teekonna pikkus samuti paarkümmend kilomeetrit sinna ja teist sama palju tagasi. Kõrgessaare valla viimane tankla suleti aastal 2007.

VÄIKE JA VISA 2020

FIE Aimar Hansen

Selle tiitliga tunnustab Hiiumaa ettevõtjate liit väikeseid ettevõtteid, mis käibe ja kasumi suuruse võrdluses kunagi tippu ei jõua, kuid kellele me elu saarel ettegi ei kujuta.

Seda meest ja tema ettevõtet teavad väga paljud. Süüa tahame me

ju iga päev. Tema juhitud Sõnaja la söökla on kõige paremas mõttes

söögikoht, mis, saanud aastakümneid tagasi hoo sisse, hoiab au sees lihtsa töötaja vajadust oma tööpäeval vahel taastuda. Sööklasse minnek võib olla paljudele lihtsalt kohutähtmine. Samas võib läheneda ka nii, et toitud jõuvarude taastamiseks, ent võid saada ka suure-

pärase maitseelamuse. Nii visalt ja tasapisi, ikka oma liistude juurde jäädes ja parajal määral tegevust catering'i valdkonnas laiendades ning selle tarbeks menüüvalikuid mitmekesistades, toimetab heatujuline Aimar Hansen kulinääriavallas.

PARIM VABATAHTLIK 2021

Elmo Viigipuu

Tunnustatakse inimest, kes on silma paistnud vabatahtliku tegevusega piirkonna sotsiaalhoolekandes, kogukonnas avalike teenuste pakkumisel, keskkonnahoius, kultuuri- loo ja muud külaelu edendavate valdkondade töös.

Selle mehe kirg, entusiasm, teadmised, kohusetunne ja soov oma teadmisi jagada on uskumatult innustav. Ta on MTÜ Hiiu Kogujate Selts asutajaliige aastast 1989 ning juhatuse liige praegugi. Jaanuarist 1997 haldab ja toimetab üle-eestilist filateelia uudiste e-posti listi. Sellesse listi kuuluvad inimesed üle maailma ning selles on üle 400 e-posti aadressi. Näituste korraldamised, osalemine näitustel, teiste nõustamine, osalemine žürii tegevuses jne – see mees jõuab ikka väga palju. Ta on eeskuju ja innustaja. Ning kõike seda teeb ta oma põhitöö kõrvalt ja vabatahtlikult.

MTÜ Hiiu Kogujate Selts asutajaliige 2. aprillil 1989, juhatuse liige tänini.

PÄRANDIKANDJA 2021

Piret ja Margus Kastein

Pärandikandja laureaate on sel aastal rohkem: Piret ja Margus Kastein ning Maret Kukkur ja Kalli Sein.

Tunnustus antakse kodanikualgatuse korras toimivale pärandikultuurikandjale, kellele on oluline piirkondlik identiteet ja lugu, on saavutanud laia sotsiaalse mõju ning kes on kaasanud oma tegevusse kogukonna eri põlvkondade liikmeid.

Tunnustusavalduses on Piret ja Margus Kasteini kohta kirjutatud, et Hiiu- maa oli, on ja jääb nende koduks. Nad

on end alati määratlenud hiidlastena, hoolimata asjaolust, et elu on viinud neid vahel kodusaarest ja ka Eestist väljapoole. Hiiumaa, tema lood ja inimesed lähivad neile korda. Nad usuvad siiralt inimeste endi pealehakkamise ja kodanikualgatusse. Nad on kõikide talgute puhul näinud ja kogenud,

et inimesed tulevad väga hea meelega appi, kui neile konkreetne objekt korda läheb ja kõigile kasutamiseks/vaatamiseks avatuks jääb. Piret ja Margus on tegutsenud Jausa vesiveski, Tohvri patareide, Tärkma sadama talgute, Sõru paadikuuri värvimise ning Sõru rannavaate puhastamise juures.

PARIM KODANIKUÜHENDUS 2021 MTÜ Orjaku Külaselts

Tunnustus antakse organisatsioonile, kelle tegevus 2021. aastal on toonud kaasa olulise positiivse muudatuse paikkonnas ja/või maakonnas, teatud väärtuste säilitamisel ja arendamisel ning kelle tegevuse tulemus on suunatud laiemale sihtgrupile kui ainult oma liikmeskond.

Elada, tegutseda ja teha mitte ainult enda jaoks, vaid laiemalt ja ettevõtlikult. Tegutseda maailma ilusaimas sadamas on õnn ja privileeg ja võimalus. Just seda võimalust on imetorelalt kasutanud see külaselts, mille eestvedajad tunduvad väsimatud.

Ühistegevuse tulemina on Orjaku sadamasse rajatud küla ühed silmapaistvamad hooned, mille majandamisega tegeletakse pidevalt. Toimib kohvik, renditakse ruume

välja. Kes iganes soovib, saab tööd teha miljonivaatega kaugtöökontoris. Isegi meie president kasutas seda võimalust.

Kassari kultuurineljapäevad ja suvi Kassaris – need on Hiiumaa kultuurielu märksõnad juba vähemalt kaheksa suvehooaega. Suveüritused algavad mais ja lõpevad septembris. Sinna mahuvad näitused, kinoõhtud ja kontserdid...

Sellel aastal asus Orjaku külaselts koostööle SAGA Hiiu- maa Sadamaga. Külaselts pa-

kub sadamateenuseid, tänu millele on teenused muutunud kvaliteetsemaks ja külatajad on rahul. Varem oli sadamateenus saadaval mõni tund hommikul ja mõni tund õhtul, sellest hooajast aga 11 tundi päevas, kl 9–20.

See koostöö andis seltsile

võimaluse anda hooajal tööd neljale inimesele, varem saadi majade teenindamisel hakka kahe inimesega. Külaselts on saanud sadateenuse parema kvaliteedi eest merit- si tulijatelt palju kiita. Kvaliteedi kasv on tingitud ka uue saunamaja valmimisest. Esi-

mene koostöökatsetus SAGA Hiiumaa Sadamaga osutus väga edukaks, loodame, et see jätkub järgmistelgi aastatel.

Ning muidugi ühised talgud, võimaluse korral jaanipäeva pidamised ja teisedki toredad ettevõtmised, mille- ga külaselts tegeleb.

Head ja tublid Hiiumaa inimesed!

ESTER TAMMIS, ühenduse Kodukant Hiiumaa juhatuse liige

Ettevõtjate ja vabaühenduste tunnustamine koos pani esmalt kulmu kergitama. Kuid siis hakkasin mõtlema, et ühiskond jaotubki kolmeks koos toimivaks sektoriks.

Avalik ehk riiklik sektor tegeleb üldiste ja rahvuslike hüvede kaitsmise, vastava poliitika kujundamise, seadusandluse jms nii riigi kui ka kohalikul tasandil. Sinna kuuluvad ka omavalitsusasutused.

Teiseks on äri sektor, mis tegeleb kasumi tootmisega ettevõtluse kaudu.

Ja siis on nn kolmas sektor, kodanikuühiskond, vabaühendused, mis viimase aja arengu põhjal on omakorda jagunenud kaheks:

- professionaalne mittetulundussfäär, kus inimesed palgatööd tehes tegelevad peamiselt avaliku huvi esindamisega, eestkostega, teenuste pakkumisega jne;
- puhtalt vabatahtlik tegevus, kus esimesse ja teise sektoris kuuluvad aktiivsed inimesed oma kodanikualgatus vabatahtlikkuse alusel teostavad.

Lühidalt on kodanikuühiskond üks ütle mata suur ja kirju seltskond, kelle seast leiab sädeinimesi, kultuuritegelasi, aktiviste, eksperte ja kõiki teisi, kes tahavad osaleda, ühiskonna tegemistes kaasa rääkida, südamelähedasi huve edendada. Vabaühendused on nende inimeste loodud organisatsioonid, võrgustikud, mittetulundusühingud, seltsingud.

Ja neid on meil palju. Ja kui vabaühenduste plaanid sobituvad avaliku ja äri sektoriga nii, et tekiks tahtmine panustada ühises tegevuses oma energiat, vaba aega või raha, siis ajame ju õiget asja. Ja teeme tunnustusürituse ka koos. Üksiti tähendab see minu arvates, et oleme tajunud kogukonna sidususe vajalikkust.

Kodanik ehk inimene, kes on seotud vabaühendusega, on üks isemoodi nähtus – jagada end töö, kodu ja vabaühenduse vahel nii, et ükski osa ei kannataks, on suur oskus. Need inimesed tegutsevad vabast tahtest, selle eest tasu saamata, parema Hiiu- maa nimel küll pärandit hoides, huvitegevuse harrastades, küla- ja hariduselu edendades.

Tea, et see ei ole alati kerge. Kõik vabaühendused pjeestaalile ei mahu, aga kasutan võimalust öelda – lugupidamist ja tänu vääriv vabaühenduste ettevõtetud tegevus kindlasti.

Head ettevõtjad ja kohalik omavalitsus, iga euro, mis te olete panustanud vabaühenduste tegevuse toetuseks, on läinud õigesse kohta!

Head vabaühendused, püsi- ge ikka heas vormis! Aitäh!

Hooliv kodanik 2021 Kirsti Pihlamägi

Tunnustatakse kodanikku, kes märgates abivajajat, toetades ja hoolides kodanikest enda ümber, on alati andnud suurema panuse, kui ühiskond talt ootab.

Kirsti Pihlamägi on Hiiumaa ohvriabitöötaja. Tema töö on olla vajamineval hetkel toeks neile, kes kannatavad mingil põhjusel vaimse või füüsilise vägivalga all. Ohvriabiteenust pakuvad sotsiaalkindlustusameti ohvriabi osakonna töötajad kõikides Eesti maakondades.

Kuid mitte ainult töö tõttu ei märka ta abivajajat. Tema töö on hoolida kaaskodanikest ja hoolitseda nende eest, ent samamoodi teeb ta seda ka väljaspool tööd. Tema panus on kindlasti suurem, kui temalt tööalaselt ootama peaks. Kui on mure, siis tänu tema iseloomuomadustele on tema poole alati mugav ja hea pöörduda. Kirsti ongi loomult toetav ja hooliv inimene ning ta teeb tööd, mis talle meeldib.

Pärandikandja 2021 Maret Kukkur ja Kalli Sein

Tunnustus antakse kodanikualgatusel korras tegutsevale pärandikultuurikandjale, kellele on oluline piirkondlik identiteet ja lugu, on saavutanud laia sotsiaalse mõju ning kes on kaasanud oma tegevusse kogukonna eri põlvkondade liikmeid.

Kaks väga loomingulist inimest said juhuse tahtel kokku Reigi pastoraadis näituse korraldamisel, seejuures ei olnud nad varem koostööd teinud, küll aga teadsid teineteise olemasolust. Nad mõistsid, et see maja sobib väga hästi näituste korraldamiseks. Aasta oli siis 2013. Tulemina võib sellest välja kasvada pikaajaline nägemus, mida kõike veel teha võiks.

Need, millega nad on hakkama saanud, pole pelgalt näitused, vaid kohtumispaigad, mõtiskluskohad, aja- ja kultuuriloo säilitamise paigad, enese harimise ja silmaringi laiendamise kohad. Need on elamused suure algustähga. Need on näitused, millel osalemine on Eesti loojate prestiižne. Nii on nad juba 2013. aastast Hiiumaa kultuurielu rikastanud näitustega, mis on avatud suvel vaid lühikese aja jooksul, kuid mille leiavad üles tuhanded huvilised.

MARET KUKKUR

HIIUMAA ETTEVÕTJATE JA VABAÜHENDUSTE TUNNUSTAMIST TOETASID SA KODANIKUÜHISKONNA SIHTKAPITAL, SWEDBANK AS, HIIUMAA PATEE PROGRAMM 2020-2023, HIIUMAA VALLAVALITSUS, ETTEVÕTLUSE TUGIPROGRAMM 2021, SA HIIUMAA ARENDUSKESKUS.

Kodanikuühiskonna toetaja 2021 Faasion OÜ

Tunnustatakse isikut või organisatsiooni, kes on aasta jooksul paistnud silma Hiiumaa kodanikuühiskonna erilise toetamisega, osalenud va-

batahtlikus tegevuses või toetanud ning soodustanud oma töötajate vabatahtlikku tegevust. Toetustena peetakse silmas nii rahalisi kui ka mitte-rahalisi annetusi või tegevust. Faasionile ei ole tähtis ai-

nult ärikasum. Neile on kasum ka kogukonna hea käekäik. Nad on pikki aastaid ning stabiilselt toetanud erinevaid vabatahtlikke ja üritusi. On nad siis pannud öla alla Hiiumaa mudeliklubile, toetanud

Hiiumaa ralliklubi või väiksemaid ja suuremaid üritusi ning tegemisi raha, materjalide või nõuannetega, kaasmõtleamisega.

Nad on meie oma väärt ettevõtte.

Uuenduslik algatus, võimas tegu 2021 Jesper Parve, Hiiumaa Vabakool

Tunnustus antakse kodanikuühenduste hulgas sündinud uuenduslikule algatusele, mis on suurepäraseks eeskujuks teistele.

Selle aasta Eesti vabariigi sünnipäeva eel pandi Kõpu koolimajas alus Hiiumaa haridusseltsile, mille eesmärk on luua Hiiumaa esimene erakool-lasteaed.

Aga algus oli pisut varasem. Selle mehe pere üks laps pidi sügisel kooli minema, teine lasteaeda, aga päris sellist haridusasutust, nagu lapsevanemad oma nägemuses soovisid, veel Hiiumaal polnud. Lisaks oli neil südamesoov päriselt Hiiumaale elama asuda. Ja nii sündiski mõte, et miks mitte see ise koos teiste toredate peredega luua ning lastele kodulähedane lasteaed-alkool rajada. Kõpu poolsaare lastele lähim munitsipaalool on ligi 30

km kaugusel asuv Lauka põhikool. Kohe alguses tuli mõte teha see Waldorfi suunaga, et luua tavakoolidest natuke erinev õpikeskkond. Nii kutsuski Jesper

Parve asjast huvitatud lapsevanemaid kooli asutamise üle aru pidama. Arupidamisest sai kindel plaan ja plaanist tegu, mis paljude koostöö tulemina pää-

dis sel sügisel Hiiumaa Vabakooli lasteaia ja kooli alguse aktusega ning õppe tegevus käib. Hiiumaa hariduselu on saanud väärtusliku täienduse.

Koosmeelekandja 2021 Matkaklubi MUKU

Tunnustus antakse kodanikuühendus(t)ele, kelle koostöö algatus on kandnud head vilja. On lahendatud kohalikke probleeme, tehtud sektoritevahelist koostööd.

Hiiumaa matkaklubi Muku asutasid 12. detsembril 2004 üheksa Hiiumaad ja loodust armasta-

vat inimest Kapasto metsaonnis. 2006 jaanuaris registreeriti Matkaklubi Muku MTÜks. Nende aastate jooksul on klubi järjepidevalt korraldanud matku eelkõige Hiiumaal, kuid vä-

ga palju käiakse ka väljaspool meie saart. Nii tuuakse kokku inimesed mõnusalt ühiselt vaba aega veetma, loodust nautima, tutvuma uute ja taastutvama vanade paikadega. Lisa-

väärtusena antakse hea põhjus minna kodust välja värskes õhus kätte end liigutama – see on puhas tervis ja hea tuju. Selline järjepidev tegevus on tunnustamist väärt.

Põllu tänaval ajutine kergliiklustee

Kärdla osavald rajas ohutuks liiklemiseks Nuutri ja Põllu tänavade ristmikust spordikeskuse- ni ajutise kergliiklustee ja ülekäigurajad.

Ajutine kergliiklustee kulgeb Nuutri ja Põllu tänavade ristmikust spordikeskuseni mööda paremat teepärve. Turvaliseks teeületuseks on tähistatud ülekäigurajad.

Jätkub töö alalise kergliiklustee projekteerimiseks ja rajamiseks.

Uue spordikeskuse valmimise tõttu on liiklus Põllu tänaval märksa tihedam ja ka jalakäijaid varasemast rohkem. Autojuhid, palun olge tähelepanelikud, et tagada enda ja kaasliiklajate ohutus.

Ohutut liiklemist!

Bussiliiklus Kärdlas rahvaralli ajal

Reedel, 5. novembril kella 16st alustavad ja lõpetavad maa-konnaliinid Kärdlas Pritsumaja parklas ajutises peatuses. Keskvaljaku tavapärasest peatuskohast ja bussijaama ei läbita. Lennujaama teel on ajutisi kiirspiranguid, aga buss sõidab tavapärasel teel.

Kell 16.45 väljuv kaugliinibuss alustab sõitu siiski bussijaamast ja liigub tavapärasel teel: Keskvaljak-Padu jne.

Õhtune saabuv kiirbuss lõpetab Pritsumaja juures, läbi-mata jääb Keskvaljak ja bussijaam.

Laupäeval, 6. novembril ralli bussiliiklust ei mõjuta.

Tere tulemast Hiiumaa rahvarallile!

ARGO NURS

Eesti autospordi liidu rahvaspordi komitee esimees

Hiiumaa imekaunis suvi on nüüdseks loovutanud oma õigused üha jahenevatele sügisilmadele ning õhtud on muutunud pimedamaks. Võiks ju eeldada, et elu saarel muutub rahulikumaks, kuid vähemalt novembri esimesel nädalavahetusel seda öelda ei saa. Nimelt täitub Hiiumaa siis rallisportlastega, kes tulevad taas siia kauneid ja krutskeid täis ralliradu nautima.

Hiiumaa metsateed on rallisportlaste seas saanud nii populaarseks, et stardikoh-

tadele joostakse tormi. Sellele aitavad kaasa ka Hiiumaa ralliklubi juba varem korraldatud suurepärased rallid. Kui- gi tänavu lubatakse starti lausa 150 meeskonda, võistlema kõik ligemale 180 registreerunud ekipaazi ei pääsegi.

Võistlust korraldab MTÜ Hiiumaa Ralliklubi koos Eesti autospordi liidu, Hiiumaa val- la ja teiste tublide toetajatega.

Kahel päeval toimuvall rallil võisteldakse Pühalepa, Kõrgessaare ja Kärdla osavalla maadel. Võistluse esimene päev kulgeb asfaldil. Algusega reede õhtupoolikul, kus sõidetakse kiiruskatsed Hausmal ja sealt edasi Kärdla linnas. Lau-

päeval kulgevad kiiruskatsed valdavalt kruusal. Võistlejaid ootavad ees mitmed uued ja huvitavad kiiruskatsed ning legendaarne Rattagu lisakatsed. Hooldeala asub Kärdla sadamas ja autasustamine toimub laupäeva õhtul Rannapaargus.

Publikul palume olla raja ääres tähelepanelik, jälgida rallit ohutust kohast ning alluda ilma vastu vaidlema- ta rajajulgestajatele, kes hoolitsevad nii teie kui ka sõitjate turvalisuse eest.

Hoia loodust ning võta prügi koju kaasa. Soovitame lemmikloomad koju jätta ja alko- holiga piiri pidada.

TEEDE SULGEMINE RALLI AJAL

Hiiumaa rahvaralli ajal on kiiruskatseteks suletud järgmised teelõigud.

Reedel, 5. novembril

- Kell 15–23 Hausma: Kärdla–Hausma–Lennujaam, Hausma tee
- Kell 16–00 Kärdla linn: Kärdla linna tänavad vastavalt skeemile

Laupäeval, 6. novembril

- Kell 6–14.30 Partsi: Rebasefarmi tee, Palade–Tubala, Sakla – Loja – Vilivalla tee, Sakla tee, Partsi karjääri tee, Karjääri tee
- Kell 7–15 Kerema: Kerema–Pühalepa, Kerema tee, Printsii tee

• Kell 11.30–16 Tubala:

- Mäavli – Tubala tee
- Kell 13–19 Lehtma: Lõimastu tee
- Kell 15–20 Rattagu: Luidja – Pärnaku tee
- Kell 15.30–21 Ninametsa: Ninametsa poolsaar Ninametsa tee lõpust kuni Sadama teeni

Võistluskeskusena on suletud Kärdla sadam reedel, 5. novembril kella 9st kuni laupäeval, 6. novembril kella 23ni.

Ralli korraldajad paluvad võimalike tekkivate ebamugavuste pärast vabandust ja tänavad mõistva suhtumise eest!

Soera talu kelder pärast uuenduskuuri. Foto: Liili Eller

Soera talu kelder sai uue fassaadi ja ukse

Septembris taastas Pühalepa osavald koostöös muinsuskaitseametiga Soera talu keldri fassaadi ja eesruumi, mis oli muutunud varisemisohhtlikuks.

Renoveerimise käigus eemaldati pinnas keldri eesmiselt osalt, toestati ja kaeti uuesti. Lahtised kivid algul eemaldati, seejärel laoti fassaad uuesti samadest kividest üles ja paigaldati uus uks.

Renoveerimise kogumaksumus oli 17 928 eurot, muinsuskaitseamet toetas töid 11 040 euroga ja ülejäänud oli valla omaosalus.

Töid teostas Haasoja OÜ, kelle tööga jäi muinsuskaitseameti esindaja Katrin Koit rahule.

Pühalepa osavallavane- ma Liili Elleri sõnul oli Soera kelder viimane objekt, mis sai Pühalepa osavallas 2021. aastaks muinsuskaitseameti toel uue kuue. Juulis lõpetati Partsi veski katuse ja kehandi restaureerimistööd, augustis taastati Kuri kalmistu väravad.

Pühalepa osavald tänab muinsuskaitseameti ja renoveerimistööde tegijaid OÜ Willu, OÜ Mehmed Designs ja OÜ Haasoja.

KÄRDLA KATSE SKEEM

REEDEL, 5.11.2021

TOPAUTO

Hiiumaa

Rahvaralli

2021

UNO AAVA karikale

Tänavad, mida läbib katse, on suletud 16:00–24:00

RAAMATUKOGUHOIDJA SOOVITAB

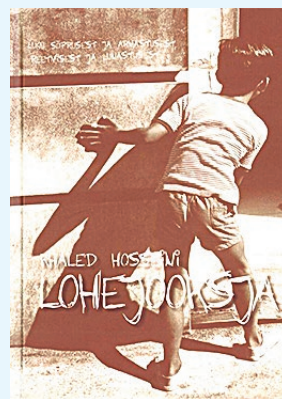
Jätkame rubriiki, kus Hiiumaa raamatukoguhoidjad jagavad raamatusoovitusi. Seekord on kaks soovitus kirja pannud Kõrgessaare raamatukogu juhataja Leelo Sarapu.

Khaled Hosseini, „Lohejooksja”

Lugesin raamatut 2009. aastal ja ligi 60 lehekülje järel tundus mulle, et pole kõige huvitavam. Järgmine hetk maailma märgates oli raamat läbi. Ma ei oska seda sõnastada, aga see oli miski, mis köitis järgitult ega lase raamatul ununeda.

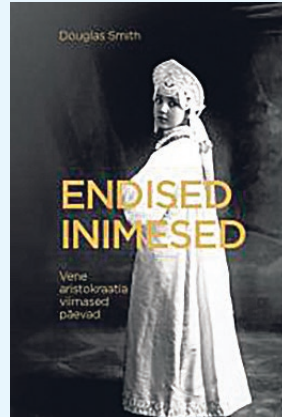
Lugu jutustab Afganistanis elanud kahest poisist Amirist ja Hassanist, keda seob sügav sõprus. Amir on jõukast perest, pisut upsakas, Hassan vaene ja tema sõprus on ausam. Ühel päeval reedab Amir oma sõbra kõige hullema viisil ning seejärel viib asjad nii kaugele, et Hassan koos oma isaga kolib ära.

Loo taustaks on dramaatilised ajaloolised sündmused.

Douglas Smith, „Endised inimesed”

„Endised inimesed” on sündantlõhestav raamat, mis jutustab bolševike revolutsiooni keerisesse kistud Vene aristokraatide saatusest. Saame teada rüüstatud lossidest, põlevatest möisatest, meeleheitlikest põgenemistest hullunud rahvahulkade ja punaväelaste eest, vangistusest, eksilist ja hukkamistest. Lugeses saad päriselt aru, kui õudne ja lootusetu oli nende inimeste elu, aga nad armastasid oma kodumaad ja lootsid siiski, et nad jäetakse ellu. Õnneks on see lugu ka ellujäämisest ja kohanemisest ning tugevatest peresidemetest.

Politsei hoiatab: kelmid koguvad hoogu üle Eesti

HELLE-TRIIN NISUMAA

Kärdla politseijaoskonna piirkonnapolitseinik

Iga nädal saame lugeda meediast pealkirju, et inimestelt petetakse mitmesuguste skeemidega välja suur summa raha. Ärilehe sõnul peteti septembris Eesti inimestelt välja kokku 880 350 eurot. Petuskeeme on mitu: kelmid helistavad, saadavad e-kirju ning proovivad inimestega kontakti saada sotsiaalmeedia kaudu.

Ühe levinud petuskeemiga võetakse inimestega ühendust telefoni teel. Enamasti kõneleb helistaja vene keelt ning tutvustab end mõne panga töötajana. Seejärel väidab helistaja, et kõne põhjus seisneb selles, et inimese pangakontolt on tehtud kahtlaseid tehinguid ning ta saaks aidata neid kontrollida. Selleks, et väidatavat kontrolli teostada, palutakse inimestel alla laadida AnyDesk rakendus, mille abil saab helistaja ligipääsu inimese arvutile, ning palutakse siis internetipanka logida Smart-ID või mobiili-ID abiga. Pärast helistaja juhendi järgimist avastab inimene mõni aeg hiljem, et tema pangakontolt on omavoliliselt tehtud makseid võõrale arvelduskontole.

Antud juhul on tegu petuskeemiga, mille puhul tuleks meeles pidada, et pangatöötajad pöörduvad alati oma kliendi poole tema emakeeles ning mitte ükski pangatöötaja ei palu telefonikõne käigus kliendil sisestada oma internetipanga kasutajatunnust, Smart-ID või mobiili-ID PIN-koodi. Mitte mingil juhul ei tohi tundmatule helistajale anda oma isiku-ega pangaandmeid.

Teine petuskeem, mis üha enam esile kerkib, levib sotsiaalmeedia kaudu. Kelmid saadavad inimestele isiklikke sõnumeid, mille eesmärk on tekitada kaastunnet. Tavaliselt esitletakse ennast Ameerika Ühendriikide sõdurina ning alustatakse tavapärasest vestlusest. Kogu suhtlus võib kesta nädalaid ning selle käigus proovitakse inimeses tekitada usaldust.

Ühel hetkel tekib ühendust võtnud võõral ootamatult vajadus rahalise abi järele. Põhjuseid, miks raha küsitakse, on erinevaid. Näiteks võib võõras raha vajada oma välismaal õppiva lapse toetamiseks või soovib ta hoopiski minna koju oma laste juurde, ent tal puudub selleks raha. Kasutades ära inimeste heatahtlikkust, palub

võõras enamasti raha kanda mõne organisatsiooni arvele. Kui inimene on valmis võõrale raha andma, siis aja jooksul muutuvad abipalved tihedamaks ning summad hakkavad üha suurenema.

Ka siinkohal on tegu petuskeemiga, mille ainus eesmärk on inimeselt võimalikult palju raha välja petta. Selleks, et ennast petuskeemi eest kaitsta, tuleb alati enne rahalise tehingu sooritamist otsida lisainfot teise osalise kohta. Veebikeskkonnast saab kiiresti leida infot organisatsioonide või ettevõtete usaldusväärsuse kohta. Samuti on veebist võimalik leida kommentaare ja vihjeid varem petta saanud inimestelt.

Kuna petuskeeme kasutatakse üle Eesti, on oluline meeles pidada ning tuletada meelde ka oma lähedastele ja tuttavatele, kuidas oma vara võimalikult hästi kaitsta.

Nõuanded oma vara kaitsmiseks:

- Kui sulle saabub investeerimis-pakkumine, mis lubab kiiresti suurt tulu, või kõne, mis teatab kahtlasest tehingust pangakontol, siis suhtu sellesse ettevaatlikult. Enamasti on selline kõne muu-keelne ning helistaja ei räägi eesti keelt.
- Ära lae tundmatu inimese palvel oma arvutisse programme (TeamViewer või AnyDesk), mis lubavad tal võtta üle pilti sinu arvutist.
- Ära edasta võõrale inimesele andmeid oma ID-kaardist, infot muudest isikut tõendavatest dokumentidest, PIN-koodidest, panka sisselõgimise andmeid, fotosid krediitkaardist jms.
- Ära sisesta kellegi palvel oma Smart-ID või mobiil-ID koodi.
- Igasugune investeerimine ja laenu võtmine tähendab lepingu sõlmimist. Loe kindlasti läbi lepingu tingimused ja pööra tähelepanu võimalikele lisatasudele.
- Ära tee ülekannet enne, kui oled kontrollinud konkreetse ettevõtte tausta.
- Kui saad sellise kõne, lõpeta kõne kohe ja blokeeri number.
- Kui oled saanud kahju, pöördu politseisse.
- Hoiata selliste skeemide eest oma tuttavaid, sõpru ja pere-liikmeid.

Lisainfot saab aadressilt: www.politsei.ee/et/juhend/en-netusalased-materjalid/kelmused.

Luigeranna ja Nigula detailplaneering

Luigeranna ja Nigula kinnistu detailplaneeringu eskiisi avalik väljapanek toimub 25. oktoobrist 25. novembrini 2021 tööpäevadel tööajal Emmaste vallas. Detailplaneeringu eskiisi avalik arutelu toimub 29. novembril kl 10 Emmaste vallas. Lisainfo: Pilvi Post, 462 2445, pilvi.post@hiiumaa.ee

Ollima kuuri kinnistu

Hiiumaa vallavolikogu 16. septembri 2021 otsusega nr 276 „Ollima kuuri kinnistu detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine” tunnistati kehtetuks Emmaste vallavolikogu 18. detsembri 2008 otsusega nr 192 kehtestatud Emmastes asuva Ollima kuuri kinnistu (registriora 469333, katastritunnus 17501:004:0267, pindala 2,03 ha, sihtotstarve 100% tootmismaa) detailplaneering.

Kuidas valida vingugaasiandurit?

TARBIJAKAITSE JA TEHNILISE JÄRELEVALVE AMET

Vingugaas on lõhnatu, värvitu ja maitsetu mürgine gaas, mis võib tekkida igasugusel põlemisel, kui ei jätku piisavalt õhku. Selline olukord tekib halva ventilatsiooniga ruumides kergesti. Vingugaasi tuvastamiseks sobib ainult vingugaasiandur, suitsu- ega gaasiandur vingugaasi eest ei hoiata.

Millistesse hoonetesse või ruumidesse peab vingugaasianduri paigaldama?

- **Eluruumi, kus asub korstnaga ühendatud gaasiseade.** Eelkõige on selliseks seadmeks gaasil töötav vee-soojendi ja katel.
- **Hoonesse, kus on gaasikütteseaded või gaasiveesoojendid.** Seda ka juhul, kui seade asub näiteks keldris või eraldi tehnoruumis. Sellisel juhul peab andur asuma kohas, kust ohustatud inimesed kuuleksid alarmi. Näiteks keldris asuva gaasikütteseadme korral võib andur asuda selle kohal olevas ruumis. Või tehnoruumis asuva gaasiseadme korral sellele lähimas eluruumis.
- **Alates 1. jaanuarist 2022 hoonesse (nii kodud kui ka muud hooned), kus on tahkekütteseadmed** – puuküttega ahi, kamin, pliit, katel vms.

Vingugaasiandureid on mitmesuguseid, kuid nõuded, millele nad vastama peavad, on samad. Valida saab ekraaniga ja ekraanita andurite vahel, samuti on olemas erinevate toitesüsteemidega andureid (patarei vs. aku vs. võrgutoide).

Kõige lihtsam ja odavam andur on näidikuta vingugaasiandur. Näidikuta, mälu ja nutifunktsioonid lisavad seadmele kasulikke võimalusi, kuid teevad selle ka kallimaks. Sõltumata anduri omadustest toi-

mivad ja teavitavad need ohtlikust vingugaasist tühtmoodi.

1) Aku-, patarei- või võrgutoide

Andurid võivad olla nii aku-, patarei- kui ka vahelduvvoolu toitega.

Aku või patareidega töötavat andurit on lihtne paigaldada ning see töötab ka elektrikatkestuse ajal. Vahelduvvoolutoitega ehk pistikdetektor ei sõltu patareist ega vaja seetõttu patarei vahetamist. Sisse ehitatud akuga andurite aku kestab kogu anduri eluea, kuid patareiga anduri korral tuleb seadme eluea jooksul patareid vahetada. Patareide vahetamine või võrgutoide ei tee vingugaasiandurist siiski igavesti kestvate seadet.

Sõltumata toitest on anduritel kindel eluiga, mille jooksul tagab tootja mõõtmiste õigsuse.

2) Näidik

Näidik annab meile võimaluse näha anduri mõõdetud vingugaasi kontsentratsiooni ehk hulka ruumi õhus ja muud näidikul kuvatavat infot.

Vingugaasi kontsentratsiooni kuvatakse ppm-ides ehk miljondikosades. Enamasti annavad andurid alarmi, kui vingugaasi kontsentratsioon ruumis on olnud üle 30 ppm kaks tundi või kui vingugaasi kontsentratsioon on 300 ppm maksimaalselt kolme minuti jooksul. Vingugaasi kontsentratsioon 30 ppm ei ole eluohtlik. Selle sees pikka aega viibimine võib tekitada uimasust. Siiski tasub kütteseadmed üle kontrollida ning olukorda jälgida. Alarm lõpeb ise, kui vingugaasi kontsentratsioon langeb alla 50 ppm.

Näidikuta andur annab alarmi samadel tingimustel.

3) Niiske ruum

Enne, kui vingugaasiandurit ostma hakkad, mõtle läbi, millisesse ruumi sa soovid selle panna. Andurid on oma konstruktsiooni tõttu määratud erinevatesse keskkondadesse.

Enamik andureid on mõeldud kuivadesse ruumidesse,

kus õhuniiskuse ei ületa 80%. Üpris vähesed andurid sobivad vannituppa, kus õhuniiskuse on suur. Näiteks vannituppa paigaldatav andur peab sobima niiskesse ruumi. Seetõttu tuleb alati vaadata seadme kasutusjuhendist tootja poolt kirja pandud anduri kasutuskeskonna niiskuspärametereid. Vannituppa sobib 90 protsendise õhuniiskuse taluvusega andur.

4) Anduri eluiga

Anduri eluiga sõltub sensorist, mitte patareist. Mõned andurid aeguvad kindlaks kuupäevaks. Enamasti tuleb kasutajal märkida seadmele käivitamise kuupäev või vastavalt juhendile eluea kuupäev. Nutikamad andurid jälgivad ka ise kasutusaega ja annavad selle lõppemisest heli või visuaalse signaaliga aegsasti teada.

Andurite kasutamisega on tavaliselt 7–10 aastat.

5) Kaks-ühes-andurid

Vingugaasiandur ja suitsuandur võivad olla ka kaks-ühesseadmena. Sellisel juhul peab seade vastama nii suitsuanduritele kui ka vingugaasianduritele kehtivatele nõuetele.

6) Automaatne tulekahjusignalisatsioon

Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi jaoks on olemas spetsiaalsed süsteemi ühendatavad vingugaasi-

andurid. Kui soovid lisada vingugaasianduri oma tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, pöördu süsteemi paigaldaja või haldusfirma poole.

7) Juhend ja märgistus

Iga Eestis müüdava anduriga peab olema kaasas eestikeelne juhend. Juhendis peab olema kirjas kõik vajalik anduri paigaldamiseks ja kasutamiseks.

Autonoomne vingugaasiandur peab vastama standardi EVS-EN 50291-1 nõuetele – see standardi viide peab olema selle märgistuses kohustuslikuna kirjas.

Anduril peavad olema märgistusena tootja andmed, avastatava gaasi tüüp, seadme nimetus ja mudel, patareide tüüp (kui on patareitotega), seadme soovituslik maksimaalne eluiga, kasutuskeskonna temperatuuri ning õhuniiskuse vahemik.

8) Hind

Lihtsam ja odavam andur maksab alla 20 euro. Näidiku ning nutifunktsioonidega andur maksab 40–80 eurot. Kapi-kem võimalik eluiga mõjutab hinda. Odava anduri tellimisel internetist on soovitatav põhjalikult kontrollida toote tege-likku märgistust ja kasutus-juhendit. Nõuetele mittevas-tav vingugaasiandur ei pruugi sind vingugaasi eest kaitsta.

Rohkem infot vingugaasist: vingugaas.ee.

HUVIRINGID

Kärdla kultuurikeskuse huviringid ootavad uusi liikmeid.

- **Loomering 2.–5. klassi lastele**, kes on varem loomeriingis osalenud – reedeti kl 14 kunstiklassis (sissepääs maja paremalt küljelt), juhendaja Liina Sahtel.
- **Loomering 1.–5. klassi lastele**, ootame uusi osalejaid – esmaspäeviti kl 15 kunstiklassis (sissepääs maja paremalt küljelt), juhendaja Liina Sahtel.
- **Laste kunstiring 1.–4. klassi õpilastele** – neljapäeviti kl 14 kunstiklassis (sissepääs maja paremalt küljelt), juhendaja Valdek Alber.
- **Noorte rahvatantsurühm Naadreded** 6.–8. klassi poistele ja tüdrukutele – teisipäeviti kl 16 ja reedeti kl 16 suures saalis, juhendaja Jaanika Kuusk.
- **Võimlemine** teisipäeviti kl 19 ja neljapäeviti kl 19 suures saalis, juhendaja Helle-Mare Kõmmus.
- **Naisrahvatantsurühm Kohvilähkrid** esmaspäeviti kl 19.30

ja kolmapäeviti kl 19.30 suures saalis, juhendaja Helle-Mare Kõmmus.

- **Segarahvatantsurühm Taidelaid** teisipäeviti kl 20 ja neljapäeviti kl 20 suures saalis, juhendaja Helle-Mare Kõmmus.
- **Väärivate tantsurühm Kohvitantad** teisipäeviti kl 13 suures saalis, juhendaja Ille Savioja.
- **Eakate võimlemine** teisipäeviti kl 16.45 ja neljapäeviti kl 16.45 sammassaalis, juhendaja Lia Rosenberg.
- **Maaliring täiskasvanutele** esmaspäeviti kl 17 maaliklassis (sissepääs maja paremalt küljelt), juhendaja Valev Sein.
- **Tiina Tantsustuudio õpilasarühmad** (erinevatel aegadel), juhendaja Tiina Kaev – vaata rohkem infot tt-stuudio.ee, kontakt tiinakaev@gmail.com, tel 515 6996.
- **Täiskasvanute line-tants** toimub nüüd teisipäeviti kl 19.30–20.30 Hiiumaa spordikeskuses.

Lisainfo Kärdla kultuurikeskuses tegutsevate huviringide kohta: kultuur.hiiumaa.ee/huvitegevus ja [Facebookis](https://www.facebook.com/kultuur.hiiumaa), tel 5300 3234, e-post kultuur@hiiumaa.ee.

TÖÖPAKKUMISED

Hiiumaa turismiklastri turundusjuht

- Hiiumaa arenduskeskuse juures tegutseva Hiiumaa turismiklastri turundusjuhi põhiülesanne on Hiiumaa kui rahvusvahelise turismisihatkoha tutvustamine, turundustegevuse planeerimine ja elluviimine.
- Kandideerimiseks saata hiljemalt 5. novembriks kl 16 e-posti aadressile kristel.uksvarav@hiiumaa.ee CV, motivatsioonikiri ja palgasoov, haridust tõendava dokumendi koopia, isikut tõendava dokumendi koopia ja muud dokumendid, mida kandideerija peab oluliseks.
- Tööle asumise aeg: esimesel võimalusel. Lisainfo: Hiiumaa turismiklastri juht Kristel Üksvärav, kristel.uksvarav@hiiumaa.ee, tel 515 6329.

Leaderi tegevuskeskuse spetsialist

- MTÜ Hiidlaste Koostöökogu pakub tööd Leaderi tegevuskeskuse spetsialistile. Tööülesanne lähtub Hiiumaa integreeritud arengustrateegia elluviimisest. Tegevuskeskuse spetsialisti töö seisneb Leaderi tegevuste ning taotlusvoorude läbiviimises, aruandluses ja seires.
- Vastavalt MTÜ Hiidlaste Koostöökogu töökeskkonna riskianalüüsile eeldab amet koroonaviiruse vastu vaktsineeritust. Motivatsioonikiri ja CV saata 7. novembriks meiliaadressile info@kogu.hiiumaa.ee. Info: Reet Kokovkin tel 517 8597 ja www.kogu.hiiumaa.ee.

Vallavalitsuse raamatupidaja

- Hiiumaa vallavalitsus võtab tööle raamatupidaja, kelle peamised tööülesanded on palgaarvestus ja -aruandlus ning personalikulude analüüsimine. Motiveeritud sooviavaldus, elulookirjeldus ning haridust tõendava dokumendi koopia palume saata hiljemalt 31. oktoobriks digitaalselt allkirjastatuna meiliaadressile valitsus@hiiumaa.ee.
- Tööle asumise aeg esimesel võimalusel. Lisainfo: Heidi Siirus, heidi.siirus@hiiumaa.ee.

Kärdla lasteaia õpetaja

- Kärdla lasteaed võtab tööle täiskoormusega lasteaiaõpetaja.
- Avaldus, CV ja kvalifikatsiooninõuetele („Koolieelse lasteasutuse pedagoogide kvalifikatsiooninõuded” §18) vastavust tõendavate dokumentide koopiad esitada meilitsi lasteaed.kardla@hiiumaa.ee või aadressil Kalda 11, Kärdla, Hiiumaa.
- Kandideerimise tähtaeg: 15. november. Lisainfo: tel 463 2125, 502 3058.

Erivajadustega laste kompetentsikeskuse tugiisik

- Hiiumaa sotsiaalkeskuse erivajadustega laste kompetentsikeskus otsib tugiisikut, kes Käinas juhendaks ja abistaks lapsi ning toetaks neid õppetöös ja vaba aja tegevustes.
- Tööle asumise aeg: esimesel võimalusel. Lisainfo: tugiteenuste juht, diana@sotsiaalkeskus.ee, tel 5307 7353.

Käina kooli toitlustus- ja majandusjuht

- Käina kool ootab oma meeskonda toitlustus- ja majandusjuhti. CV, motivatsioonikiri ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt 1. novembriks meiliaadressile kool@kaina.edu.ee. Lisainfo: ermo@kaina.edu.ee, tel 501 9113.

Käina kooli üks ühele õppe õpetaja

- Käina kool võtab konkursi korras tööle üks ühele õppe õpetaja, kes viib läbi kesken- datud õpet 4. klassi õpilasele. Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopia palume saata hiljemalt 29. oktoobril aadressile kool@kaina.edu.ee. Lisainfo: direktori tel 501 9113 või õppealajuhataja tel 521 0985.

TEATED

Kuulmiskeskuse vastuvõtt

- 3. detsembril Käinas puuetega inimeste koja ruumides aadressil Lootuse 2.
- Kaasa abivahendi kaart ja/või saatekiri perearstilt/eriarstilt.
- Registreerimine: tel 5349 0389.

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 11. novembril kell 10–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Suuremõisa raamatukogus. Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997, urme.soonvald@hiiumaa.ee.
- 25. novembril kell 11–12 sotsiaaltoetuste taotluste vastuvõtmine Viskoosas. Info: Pille Näksi, tel 5855 3736, pille.naksi@hiiumaa.ee.

Transporditeenus

- Kärdla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabilitatsiooni- või meditsiini-asutusse eakatele ja puudega inimestele. Info: Pille Alevi, tel 505 5746 või 463 6094, pille.alevi@hiiumaa.ee.

Kärdla sadama saun

- P, 7. novembril ja L, 20. novembril kell 13–15 meestele ning kell 15.30–18 naistele. Pilet 2 eurot ja 30 senti.

Juuksur Emmastes

- Teisipäeval, 2. novembril kell 13 Emmaste päevakeskuses juuksur Maret Meimer, ainult lõikus. Juuksur on kohal nii kaua, kui jätkub soovijaid. Vastuvõtt on elavas järjekorras. Info: Aimi Jaarma tel 514 4327. Kanname ikka maski!

Hiiumaa vald neljane

Hiiumaa vald sai 25. oktoobril nelja-aastaseks – haldusreformieelsed neli omavalitsust said üheks vallaks 25. oktoobril 2017.

Sünnipäeva tähistame tänavu väliüritustega: Hiiumaa valla sünnipäeva orienteerumismängust saab osa võtta veel reedel, 29. oktoobril.

Laupäeval, 30. oktoobril kell 11 algab Kõrgessaare sadamast Hiiumaa valla sünnipäeva matk. Marsruut on vaheldusrikas: enamasti mööda teed, aga natuke saab ka turlida. Vaatame üle, kus algas Eesti esimese kunstiäri ehitus ja mis sellest saanud on, naudime Kirikulahe ja Kõõnaaugu vetevälju ja uurime, mis on järel Ninametsa piirivalvekordonist.

Matka veavad Urmas Selirand ja Inna Lepik. Matka pikkus on u kuus kilomeetrit, see peaks olema jõukohane kõigile ja ei nõua kummisaabast. Mõnusat sünnipäevanädalat!

Tutvustame sotsiaalteenuseid: sotsiaaltransport

Sotsiaaltransport on valla sotsiaalteenus, millega pakutakse puudega inimesele tema vajadustele vastavat transpordivahendit tööle või õppeasutusse sõiduks või avalike teenuste saamiseks. Seda juhul, kui puue takistab isikliku või ühissõiduki kasutamist.

Seaduse mõistes loetakse avalikeks teenusteks:

- haridusteenuseid, nagu lasteaed, lastehoid, kool;
- tervishoiuteenuseid, nagu visiit perearsti, eriarsti juurde, haiglasse minek, apteegis käimine;
- postkontoris käiku vajalike postiteenuste kasutamiseks;
- pangakontori käiku vajalike finantstehingute sooritamiseks, kommunaalteenustega seotud asjaajamisteks;
- sotsiaalteenuste kasutamist, sh sotsiaaltöötaja vastuvõtule minek, päevakeskuse külastamine, rehabilitatsiooniteenustele minek jmt.

Seega saab sotsiaaltransporti kasutada ühe korra näiteks haiglasse, haiglast koju, ajutise haigestumise korral jne – või korduvalt – näiteks puudega lapsed kooli, täiskasvanud tööle jne.

Kui inimene vajab aga iga nädal poes käimiseks transpordiga abi, tähendab see koduteenust. Sel juhul sõlmatakse temaga koduteenus leping.

Tasuta transporti saab:

- puudega laps ja tema saatja;
- raske või sügava nägemis- või liikumispuudega inimene ja tema saatja;
- riiklikul erihoolekandeteenusel olevad inimene;
- erandjuhul muu abivajav inimene.

Soodustingimustel transporti saab:

- eakas, kes ei saa kasutada ühissõidukit või kellel puudub võimalus kasutada isiklikku sõidukit;
- puudega inimene;
- erandjuhul muu abivajav isik.

Sotsiaaltransporditeenuse saamiseks esitab inimene sõidutaotluse teenuse saamiseks maakonna piires vähemalt kolm tööpäeva ette ja väljaspool maakonda seitse tööpäeva enne soovitud sõiduaega.

Sotsiaaltranspordi saamiseks tuleb endast märku anda, helistades või pöördudes oma osavalla sotsiaaltöösotsiaalspetsialisti poole.

Kõrgessaare päevakeskuses

- **Esmaspäeviti kl 15–16** tervisevõimlemisring.
- **Kolmapäeviti kl 13–14.30** seniortantsuring.
- **1. novembril alates kl 12** ning **2. ja 3. novembril alates kl 9** massaažiteenus. Registreerimine Maiu kaudu tel 5348 6941.
- **17. novembril kl 10–12** kokkamine Signega.
- **19. novembril** väljasõit Käina ujulasse, ujulas viibimine kl 12–14: jõusaali kasutamine, vesivõimlemine kl 12.30. Osavõtust teatada Heli tel 5333 9472. Osalustasu 5 eurot. Transport: 11.10 Kõrgessaare, Lauka, 11.15 Viskoosa, 11.35 Kärdla.
- **23. novembril alates kl 8** juuksur. Registreerimine Sirje Vaku tel 5666 2317.
- **25. novembril kl 13** koosviibimine. Transport: 12.15 Rootsi, Pihla, 12.30 Lauka, Viskoosa.
- Kolmapäeviti ja reedeti kl 10–14 on võimalus tervisemajas käia saunas, kehtib tunni hind 5 eurot. Leiliruum mahutab kuni kolm inimest. Eraldi saunaruum meestele ja naistele. Sauna kasutamiseks enne kindlasti kokku leppida Arturi tel 505 5732.
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all, enne kokku leppida Inna tel 504 2292.

Omasteholdajad

- Omasteholdajate päev 25. novembril kell 13–17 Kärdlas, Leigri väljak 5 II koruse saalis. Oled oodatud! Info Raililt tel 5308 1035.

Vabatahtlike seltsiliste tegevus jätkub

Taas alustavad Hiiumaal ja kogu Eestis korraldatud ja organiseeritud tegevust vabatahtlikud seltsilised, et toetada täisealisi erivajadusega inimesi ja eakaid, kes vajavad igapäevase eluga toimetulekul seni pakutavatele teenustele lisaks veel tuge või seltsi.

Vabatahtlik seltsiline pakub eakale või täisealisele erivajadusega inimesele seltsi kas tema kodus, hooldekodus või haiglas. Seltsilise tegevuse sisu on igapäevaelu mitmekesistamine: vestlus või ühine tegevus, koos jalutamine õues, saatmine poodi või arsti juurde.

Hiiumaal koordineerib ja juhendab seltsilisi koordinaator Ingrid Purge.

Vabatahtlik tegevus tähendab, et vabatahtlik panustab vabast tahtest oma aega, energiat või oskusi teiste inimeste, keskkonna, kogukonna või ühiskonna heaks, saamata selle eest rahalist või materiaalselt kasu. Vabatahtlik tegevus on koostöö, kus kasu saavad mõlemad pooled – nii vabatahtlik kui ka inimene, kelle heaks vabatahtlik oma aega või oskusi rakendab.

Soovime, et Hiiumaal ei oleks ühtki üksildast inimest, vaid kõik oleks turvaliselt hoitud ja kõigil oleks igapäevaelu ilus.

Aastatel 2018–2020 toimus vabatahtlike seltsiliste katseprojekt. Nüüd tuleb sellele jätk. Projekt on sotsiaalministeeriumi, Hiiumaa valla ja Eesti külaliikumise Kodukant ühine koostöötegevus.

INFO

Kas tunned kedagi, kes vajab seltsilist? Kui tunned end üksildasena ja soovid vabatahtliku seltsilise tegevust oma ellu, võta ühendust osavalla sotsiaaltöötajaga või Ingrid Purgega. Võid paluda ka kellelgi oma pereliikmetest või lähedastest seda teha, kui ise mingil põhjusel ei saa.

Kui tunned kedagi, kes vajaks vabatahtlikku seltsilist, võta samuti ühendust osavalla sotsiaaltöötajaga või Ingrid Purgega.

Osavaldade sotsiaaltöötajad

- Kärdla osavalla sotsiaaltööspetsialist Pille Alevi, tel 463 6094, 505 5746, e-post pille.alevi@hiiumaa.ee
- Kõrgessaare osavalla sotsiaaltööspetsialist Pille Näksi, tel 5855 3736, e-post pille.naksi@hiiumaa.ee
- Emmaste osavalla sotsiaaltööspetsialist Liia Rull, tel 462 2441, 5300 0835, e-post liia.rull@hiiumaa.ee
- Käina osavalla sotsiaaltööspetsialist Heli Tuisk, tel 462 2883, 5349 0389, e-post heli.tuisk@hiiumaa.ee
- Pühalepa osavalla sotsiaaltööspetsialist Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997, e-post urme.soonvald@hiiumaa.ee

Ingrid Purge, tel 569 54846, e-post sydamepesa@gmail.com

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

MARE OJA
JULIA LAPOTKO
ELVI JÄRVEKANN
HILDA LAEVAMEISTER
TANEL PASS
OLEG GAGARIN
NIKOLAI LIND
OSVALD KÖRM

Kaastunne lähedastele

TULEKUL HIIUMAAL

- ☉ **R, 29. oktoobril**
kl 13 Hiiumaa Kino Käinas „Addamsite suguvõsa 2” Käina huvi- ja kultuurikeskuse saalis
kl 15.30 Hiiumaa Kino Käinas: „Rikkis Ron” Käina huvi- ja kultuurikeskuse saalis
kl 18 Hiiumaa Kino Käinas: „007: surm peab ootama” Käina huvi- ja kultuurikeskuse saalis
kl 17.30 Hiiumaa Kino Kärdlas: „Polly” Kärdla kultuurikeskuses
kl 20 Hiiumaa Kino Kärdlas: „Tulilind” Kärdla kultuurikeskuses
kl 14 raamatukogupäevad 2021 Kärdla linnaraamatukogus: paberikunsti töötuba põhikooli lastele. Meisterdada saab järjehoidjat, külmka-pimagnetit või šokolaadikarpi
- ☉ **L, 30. oktoobril**
kl 11 Hiiumaa valla 4. sünnipäeva matk „Tuntud ja tundmatu Kõrgessaare”. Matk ja jutud. Retkejuhid Urmas Selirand ja Inna Lepik. Algus Kõrgessaare sadamast. Matka pikkus u 6 km. Tasuta
kl 14 Raimo ja Risto Pullati raamatu „Viinameri” esitlus Rannapaargus. Raamat käsitleb salapiiritusevedu Lääne-merel kahe maailmasõja vahel
kl 18.30 Hiiumaa purjetamishooaja lõpupidu Kärdla sadamas Yachts Service'i elligus
Hiiumaa restoranide nädala viimane päev. Lisainfo <https://www.facebook.com/hiiumaarestoranidenadal>
- ☉ **P, 31. oktoobril**
kl 14.30 Hiiumaa Kino: „Polly” Kärdla kultuurikeskuses
kl 17 Hiiumaa kino: „Tulilind” Kärdla kultuurikeskuses
E, 1. novembril kl 16–17 Tiina Katteli näituse „Fotoretked kodusaarel” avamine Kärdla kultuurikeskuses. Hobipildistaja Tiina Kattel näitab valikut Hiiumaal tehtud loodusfotodest. Tasuta
T, 2. novembril kl 13–18 regionaalhaigla verekeskuse doonoripäev Kärdla kultuurikeskuses. Kõik, kes vastavad doonoriks sobivuse kriteeriumitele, võivad tulla verd loovutama. Võimalik broneerida aeg www.verekeskus.ee. Doonoritel palume kanda maski. Ko-roonatõendit doonoritelt EI KÜSI, kuna vere loovutamine on vajalik elutähtsate teenuste osutamise toimepidevuse tagamiseks riigis.
- ☉ **K, 3. novembril**
kl 10–13 regionaalhaigla verekeskuse doonoripäev Käina huvi- ja kultuurikeskuse saalis, www.verekeskus.ee
kl 19 giidituur „lgat seltsi hiidlased Tuuletornis”. Tuuletorni pääsmega
- ☉ **5.–6. novembril** Topauto Hiiumaa rahvaralli 2021 Uno Aava karikale Hiiumaa teedel. Lisainfo: www.facebook.com/hiiumaaralliklubi
- ☉ **P, 6. novembril** mardipäeva tegevused Pikas majas
- ☉ **N, 11. novembril kl 19** Comedy Estonia: Sander Õigus „Kuu” Kärdla kultuurikeskuses. Soovitavalt vanusele 16+. Piletid müügil Piletilevis ning Piletilevi müügipunktid
- ☉ **R, 12. novembril**

- kl 12** Hiiumaa spordikeskuse avamine Kärdlas
- kl 19** Vana Baskini teatri etendus „Professor sai värske õhu mürgituse” Kärdla kultuurikeskuses. NB! Suurem osa piletitest on saadaval Kärdla kultuurikeskuses – sularaha- või kaardimakse E–R kl 10–18.
- kl 19** Jazzliit ja Kork Live: „See pole see Trio” kontsert šampanjabaaris Kork
- ☉ **L, 13. novembril kl 12–16** Hiiumaa spordikeskuse avamine Kärdlas
kl 12 isadepäeva kontsertaktus ja Hiiumaa aasta isa 2021 väljakuulutamine Palade kooli saalis, aktusel etendub ka See teatri lühietendus „Polkovniku lesk”
kl 19 dirigent Ragne Rüütelmaa loodud kooritsükli „liu elu” esmaettekannet Käina huvi- ja kultuurikeskuses. Tasuta
- ☉ **P, 14. novembril kl 10** isadepäeva matturniir Kõrgessaare vaba aja keskus. Lisainfo: Artur Valk tel 505 5732
- ☉ **K, 17. novembril**
kl 12.30 koolikontsert „Eesti rahvusmeeskoor tuleb külla” Käina huvi- ja kultuurikeskuses. Tasuta
kl 14.30 kontsert „Eesti rahvusmeeskoor tuleb külla” Kärdla kirikus. Dirigendid Rasmus Erismaa ja Kuldar Shüts. Õpilastele ja õpetajatele tasuta. Piletid eelmüügis Kärdla kultuurikeskuses
- ☉ **R, 19. novembril**
kl 19 Hiiu Naaditeatri etendus „Perekond” Käina huvi- ja kultuurikeskuses Muku matkaklubi mitmepäevane jalgsimatk Kõpu Hunt. Lisainfo: www.mukumatk.ee
- ☉ **L, 20. novembril kl 19** peakoka kaheksapäevane õhtusöök Michelini tähe Jouni Toivaneniga restos IIUmekk. Lisainfo: www.facebook.com/iiUmekk
- ☉ **K, 24. novembril kl 19** Tantsumenüü: ETA Kompanii tantsuetendus „Amimoving” Kärdla kultuurikeskuses. Lisainfo: www.facebook.com/kardlakultuur
- ☉ **N, 25. novembril kl 18** Kõrgessaare vaba aja keskus Polina Tšerkassova kontsert. Polina on jutuvestja ja maailma rahvaste rahvapillide mängija. Lisainfo: Artur Valk, tel 505 5732
- ☉ **R, 26. novembril kl 13** ringmajanduse 2. koolituspäev Hiiumaa Coop'i koostöökoos Kärdlas, Heltermaa mnt 16. Lisainfo ja registreerimine <https://hiiumaarenduskeskus.kovtp.ee/uudised5>
- ☉ **L, 27. novembril kl 11** kadriturniir võrkpallis Kõrgessaare vaba aja keskus. Lisainfo: Artur Valk, tel 505 5732
- ☉ **P, 28. novembril**
Advendiaja alguse tähistamine Suuremõisa ja Hiiumaa eriliste laste päkapikuküla tutvustamine.
kl 17 advendiaja alguse tähistamine, esimese advendiküünla süütamine Kärdla keskvaljakul
kl 17 advendiaja alguse tähistamine Käina kirikupargis
kl 18 advendiaja tähistamine Emmas-tes. Juurtekuuse jõuluma
kl 19 advendiaja alguse tähistamine Kõrgessaare alevikus jõulukuuse juures

NÄITUSED

Kärdla kultuurikeskuse näitusteruumis

- ☉ E, 1. novembril kl 16 fotonäituse „Fotoretked kodusaarel” avamine. Hobipildistaja Tiina Kattel näitab valikut Hiiumaal tehtud loodusfotodest. Näitus on avatud 1.–30. novembril E–R kl 10–18.

Hiiumaa muuseumide Pikas majas

- „Tõusud ja mõõnad – Hiiumaa tööstusliku kalapüügi lugu 1945–1991”
☉ Näitus räägib loo tööstusliku kalapüügi tekkest ja arengust Hiiumaal ning selle mõjust saare sotsiaalsetele ja kultuurilistele oludele, mis ei jätnud puutumata ühtki toonast hiidlast. Näitusega koos on avatud ka laste mängutuba.
- „Kunstnikud, Kärdla kooli kasvandikud”
☉ Näitusel on oma loominguga esindatud need kunagised Kärdla kooli õpilased, kelle tööd on jõudnud Hiiumaa muuseumi kollektsiooni.
- „Loomade tujud kujus. Ester Lukas 90”
☉ Näitusel saab näha Hiiumaalt pärit keraamiku Ester Lukase loomingut. Ester Lukase looming on valminud enamasti kõrgkumustehnikas, kaetud pastelsetes toonides glasuuriga.

Kassari muuseumimajas

- Näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa”
☉ Näitus heidab pilgu hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning olulistele pöördpunktidele saare ajaloos läbi nelja ürglemendi: tuli, vesi, õhk, maa.
- Kappide avahoidla
☉ Varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi öökappi.

Programmid Hiiumaa muuseumides

- P, 6. novembril mardipäeva tegevused Pikas majas**
☉ Toimuvad maskide meisterdamise ja mardipäevale omaste söökide valmistamise töötöad. Juhendavad Jaanika Kuusk ja Õie Laksberg. Täpsem info kodulehel muuseum.hiiumaa.ee ja Facebookis Hiiumaa Muuseum.
- 6.–17. detsembril Hiiumaa muuseumi jõulu-programm „Soovide aeg”**
☉ Täpsem info kodulehel muuseum.hiiumaa.ee ja Facebookis Hiiumaa Muuseum.

Muuseumimajad on avatud järgmiselt:

- ☉ Pikk maja E–R kl 10–17, L kl 10–15
☉ Kassari muuseumimaja T–L kl 10–17
☉ Mihkli talumuuseum ja R. Tobiase majamuuseum avatud ettelugemisel
☉ Muuseumide lahtiolekuaegadel on avatud ka muuseumipoed
☉ Lisainfo: tel 463 2091 või meilitsi info@hiiumaamuuseum.ee

Tuuletorn

- ☉ Elamuskeskus Tuuletorn kutsub külla kõiki uusi ja vanu sõpru, oodatud on ka lasteai- ja kooligrupid.
- ☉ Küllastusi reguleerime Eestis kehtestatud piirangute järgi. Tuuletorni ruumid on avarad ja küllastajatel on võimalik hoida teiste inimestega vahet.
- ☉ **Kutsume kuulama uut tuuri „lgat seltsi hiidlased Tuuletornis”**. Ajame päris hiidlaste asjal Tõustes merepõhjast Hiiumaa taeva korrusele, jutustab meie küllastusjuht, kui mehesti rikas õieti Hiiumaa oma seltside poolest on. Ürituste kohta hoia silm peal Tuuletorni Facebooki-lehel.
- ☉ Tule avasta Tuuletorni muheda ja uue „teejuhi-ga”. Too on nüüdisaegne, rohkete teadmistega, ajale vastavalt turvaline ning mõistab hiiu nalja. See on **audiogiid**, mis juhatab sind elamuslikul rännakul Tuuletorni ekspositsioonil. Saad kulgeda läbi viie korruse, kuulates lugusid vee alt ja vee peal, et kogeda seda seletamatut Hiiumaa tunnet. Audiogiid pakub võimalust avastada ning kogeda torni justkui omaette maailmas. Tuur on saksa, vene, soome, läti, inglise ja eesti keeles.

- ☉ Iga soovija saab meie ronimisseinal Hiiumaa nii-öelda mägesid vallutada ja oma vaprust proovile panna.

Elamuskeskus Tuuletorn ronimisvõistluste karikasari noor tipu tegija 2021/2022

- ☉ Oktoobrist 2021 maini 2022 iga kuu viimasel nädalal.
- ☉ Kaheksa kuu vältel ootame kõiki Hiiumaa noori vägilasi võistleva erinevatel etappidel, kus saab punkte ning üritusesarja lõppedes mais 2022 kuulutatakse välja noor tipu tegija 2022.
- ☉ Noori vägilasi ja hiidlast ootab:
- meetrite kogumine,
 - kiirusronimine,
 - raja ronimine madalal ja kõrgel seinal ja veel teisigi põnevaid etappe.
- ☉ Võisteldakse eri vanuserühmades:
- noored, s 2002–2007,
 - lapsed, s 2008–2011,
 - lapsed, s 2012–2014.
- ☉ Iga vanuserühma hooaja kolme paremat autastatakse karikaga. Karikaarvestusse lähevad vähemalt viiest osavõistlusest osa võtnud võistlejad. Osavõistluse igale osalejale üllatus!
- ☉ Hooaja kokkuvõtlik autastamine ja karikate jagamine toimub mais 2022 kohvikus Ruudi.
- ☉ Osavõitluseks on kõigil Tuuletorni ronimisseina pääsme ostmisel, eraldi stardimaksu lisaks ei ole. Täpsem info ja registreerimine Inna Lepikult inna.lepik@hiiumaa.ee või tel 564 7577.
- ☉ Kohvikus Ruudi saab nautida Hiiu kööki. Ruudi on ka Hiiumaa restoranide nädala osaleja perioodil 23.–30. oktoobril. Jälgi infot, sh uusi lahtiolekuaegu Tuuletorni kodulehelt www.tuuletorn.ee ja sotsiaalmeedias.

Põhjamaade kirjanduse nädal Hiiumaa raamatukogudes

- 15.–21. novembril Põhjamaade kirjanduse nädal „Unistused ja igatsused Põhjas”**
- ☉ **Kärdla linnaraamatukogus**
15. novembril kell 9 hommikuhämaruse „Süüta küünal ja loe koos” ettelugemine lastele. Raamatunäitus lastele „Loe Põhjamaade parimat!”
Raamatunäitus täiskasvanutele „Unistused ja igatsused põhjas” – perekonnasaagad.
Põhjamaade autorite ja raamatute tutvustus 5.–6. klassidele „Loe Põhjamaade parimat!”
Lugemisprogrammi „Lugemisisu” raames raamatukogutunnid Kärdla lasteaiaväikestele rühmadele, Kärdla ja Suuremõisa lasteaiad-põhikooli 1.–4. klassidele.
- ☉ **Käina raamatukogus**
Põhjamaade kirjanduse nädalat tähistatakse Käina raamatukogus näituse ja ettelugemistega lastele ning täiskasvanutele 16.–18. novembril. Nädal on pühendatud Ahvenamaale. Näitus/väljapanek „Põhjala igatsus” 15.–26 novembril.
Nagu alati, loetakse hommikuhämaruses lastele ja õhtuhämaruses täiskasvanutele. Hommikuhämaruses lugemiseks on lastele ja noortele valitud Karin Erlandssoni raamat „Pärlipüüdja. Legend Silmatera”. Selles raamatus, mis on nomineeritud Põhjamaade Nõukogu laste- ja noortekirjanduse auhinnale, tegutseb Miranda, kes on parim pärlipüüdja. Ta teab, et müütiline Silmatera, pärlitest suurim ja hinnalisim, võib ühel päeval tema oma olla. Legendi järgi ei pea see, kes selle pärlileiab, enam kunagi midagi ihkama.
Õhtuhämaruses loetakse täiskasvanutele tekste Sally Salminen raamatust „Katrina”. Selles juba klassikaks saanud raamatus saame tuttavaks noore Katrinaga, kelle meelitab endaga abielluma vaene Ahvenamaa madrus, lubades talle saarel jõukat elu. Kui Katrina saab kaunit kirjeldatah Ahvenamaale, osutub tegelikkus millekski muuks.
- ☉ **Kõrgessaare raamatukogus**
Alates 1. novembrist Tiit Jürissoni maalide näitus „Aegade väljast, hetkede lummuses”. Näitus on avatud 12. detsembrini tööpäeviti kl 11–18.

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606, Károlyn Kivistik
Kujundus ja küljendus Katri Henga
Trükikoda Kroonpress
Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel.
Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud
eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee